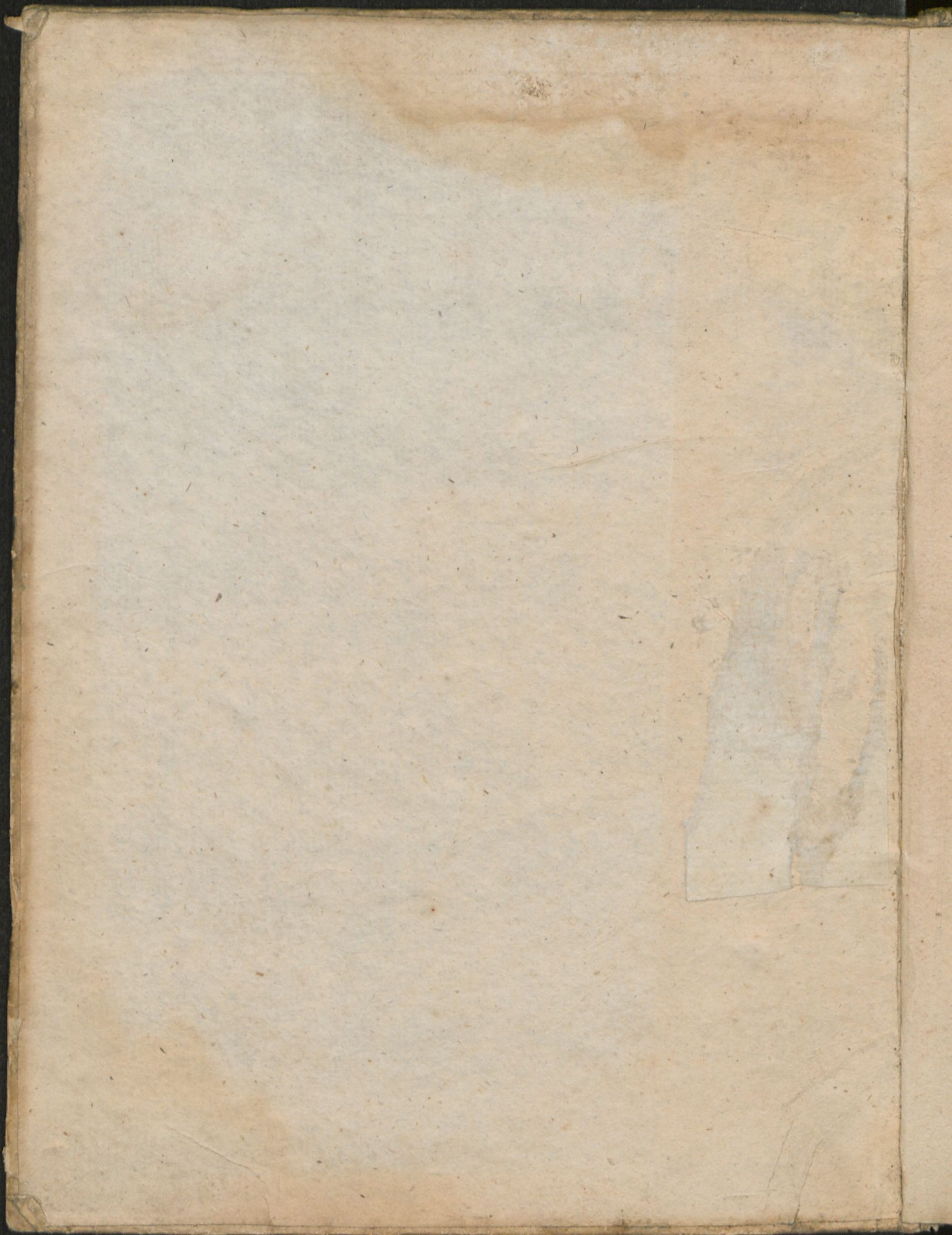

B.ë
416

Dr. phil. Koppke,
Oberprovost.
Cölln.
1885.

ELEMÈ

TALE HEBRAICVM IN QVO
PRAETER CAETERA EIVS LIN
guę rudimēta, declinationes / & verborū cō
iugationes habent, om̄ibus Hebraicarū lite
rarū studiosis non tam vtile, q̄ necessarium,
PHILIPPO Noueniano Hassurtino au
thore.

LIBRARIJ AD LECTOREM

Optime Lector, hæc sunt sanctæ liguę ini
cia, quib⁹ diuus ille Hieronym⁹ magnū my
steriorū dei sacramentū inesse censet, nihilque
his diuini⁹ neq; aliquid dulci⁹ arbitratur, hæc
ergo lege, eme, Atq; his frueri, futurus &
doctus, & fœlix.

*Gedruckt zu Leipzig.
1520.
M. D. XX.*

*Dr. Koppke
Oberbibliothekar
Göttingen.
1905.*

εξοστιχον IOANNIS CELLARII GNOSTOPOLI-
tani publici Hebraicarū literarū Lipsiæ professoris,
Ad Lectorem.

En meus ille tibi, lector studiose, Philippus,
Lingue iam peperit, pignora prima, sacre.
Cuius in partu Pallas, Lucinæq; diua
Adfuit, & plenam contulit artis opem.
Illius ergo lege politissima scripta, nec vnq;
Te studij poterit pœnituisse tui.

EPIGRAMMA EXTEMPORANEVM,
Christophori Hegendorffini.

Si cupis Hebrææ discas primordia linguæ
Dragma nouum hoc manib⁹ volue reuolue, tuis.
Dragma nouum a nostro est congestū/crede/ Philippo,
Qui semper claris artibus vsq; meret.
Nec quæq; nouitas moueat, res ipsa tuenda est.
Nanq; vetus quondam/candide lector, erit.
Esse nouum quidnam dixi, cum fontibus ipsiis
Hic veterum riuus prodeat vsq; tener.
Illius ergo precor riuū ne sperne fluenta,
Gustato hoc fontes tutus adire potes.
τελος.

Be 416
1937K. 29 12

VENERABILIBVS ET AMPLISSIMIS VIRIS
 & Dominis, Dño Mauritio ex nobili Bibrachensiū sanguine
 prognato, præclarissimæ Herbipolensis ecclesiæ canonico &c.
 Ac Dño Aegidio Moergio Philosophiæ & artium Magistro
 grauiissimi Senatus Lipsici a secretis &c. Dñis suis obseruandissimis,
 Philippus Nouenianus Haffurtinus, S. D.

A Puero vehemēter nifus sum, viri amplissimi, quo si nil
 aliud, gratum certe animū quiuis in me cognosceret,
 qđ ingratitudinē vt vniuersum viciorū agmen secū
 trahere, ita etiā homini indignissimā sentire. Quis em̄
 non videt, quocunq; hæc pestis ingratitudo venerit, q̄ homines
 inficiat, q̄ omnē virtutis amorē enecet atq; extinguat? ita plane
 vt neq; officijs, neq; pietati locus vllus reliquus fiat. Qua propter
 laudati sunt Perse, qui grauissime in hoc malū aniaduenterūt. Ne
 ergo eorū censuræ subiacerem, atq; merito a quouis culpandus
 viderer, subiit nuper aīm meū, maximopere mihi conandum, vt
 si nō penit⁹ illam ip̄am a me excutere, saltem interim propellere
 possem. Equidē sane video q̄ ipse non sufficiam in hoc, vt iustas
 Celsitudini vestræ gr̄as referam. quū neq; id ingeniū, neq; opes,
 neq; ætas ferat. Nisi forsan vnus anim⁹, qui solus æstimationem
 donis facit hæc mea *αδωρα δωρα* plus q̄ *χρυσια* pficiat. Is enim
 est viri eruditissimi, qui nō tam officijs, quāq; & hæc maxia sunt
 q̄ virtute vestra motus, dies atq; noctes satagit, quo nam modo
 si non *αντιπελαργειν* ad plenū possit, vt nō potest, vel saltē gratis
 tudinē pre se ferre valeat. Itaq; quū nuper Elementale in hebrais
 cas, quas sanctas vocitant literas, domi meæ in studiosorū iuue
 num, cum oīm, tum p̄cipue Lipsensium cōscripsissem, occurrit,
 exigui muneris loco illud interim p̄stantiæ vestræ mittendum,
 non tamem ignorans, nihil hoc esse ad officia, quibus benignitas
 me vestra q̄copiosissime cumulauit. Tantisp̄ ergo viri humanis
 simi, boni consulite, donec maiora sub incude nostra formentur.
 Cum primis tu Maurici, cui⁹ quū tota gentilitas, & me, & paren
 tes plurimis sane rebus iuuerit, etiā tua humanitas nuper me do
 mū reuersum amantissime cōplexa est. Nec quocq; illud te latet
 q̄ nobilissimus domin⁹ Valētin⁹ Bibrachensis parenti meo plus

*αδωρα
 δωρα*

A ij

Laurenti⁹ Bibrachensis p⁹ sul Herbi polensis.

Aegidi⁹ Moergii⁹ senatus Lipsici a secretis.

¶ credenda prestiterit praesidia, adeo pfecto vt om̄eis fortunas suas huic acceptū referre habeat. Nec minus Quilielmus Bibrachēsis vir dignissimus qui Nestoreos annos vixisset. Nam literatos omneis summae coluit. & tanta in me studia ostendit, vt plane nihil dubitem, quā si fata longiorē vitā viro concessissent, me iam eius potissimū & opera & liberalitate in studijs molliter esse meis. Quā ob rem aequū esset, vt totus scriptorū chorus, stemmatē vestri nobilitatē, egregia maiorū facinora, regias deniq; in vobis virtutes celebraret. Ac encomio & viuaci carmie foelicis memoriae Praesulem **LAVRENTIVM BIBRACHENSEM** posteritati psecraret, quē tñ virtus sua satis immortalitati dicauit. Nam pfecto tantae sapientiae, tantorūq; consiliorū heros fuit, vt illud Homericū vel **MAXILIMIANVS** Cēsar, cui⁹ semp, vt scis, a consilijs fuit, nō raro ingeminaret, ὁ κἀκ τὰ τ' εὐντα τὰ τ' εὐσόμενα πρὸ τ' εὐντα. Verū de his satis. Iā em̄ neq; tuū, neq; alteri⁹ cuiusq; tuorū elogium recensere anim⁹ est. solū bñuolentiā, & in te tuosq; omneis animū meum testari collibuit. Quo autem piaculo preterirē te Aegidi doctissime? quē, res exigūt, vt priuatim inhorter quo nō grauatim opusculi mei cōtra liuidos defendendī puinciam suscipias. id quod te p tuo in studiosos omneis affectu facturū haud a longe mihi psuadeo. Et quāq; parua mihi tecū familiaritas intercessit, tñ cum virtutes tuæ innumere, & singularis hūanitas, tum infinita, quibus pceptorē meū **CĒLLARIVM** affecisti bñficia cogūt me, vt velis remisq; sicut dicitur, annitar, studiū in te meū probari. Quandoquidē om̄ia abs te in Cellariū pfecta, mihi arbitror collata. Si em̄ vt & Plato, & veteres adagio iacūtātūt τὰ πάντα τῶν φιλῶν κοίνα. quo nam' mō benefactis tuis in Cellariū nō mouerer? quū is nō solū mihi amicus, sed etiā in Hebraeorū literis pceptor sit. Itaq; tuæ amplitudini psuadeas velim, tibi me penitus deuinctū, vt quicquid ingenio olim meo psequi potero potissimū in laudes tuas pfundā. Iam em̄ p eloquentiae paupertatem non sufficio, vel vtcunq; innumeras qb⁹ polles virtutes recēlere. Nam vt trāseam, eruditionē summā, vitæ sanctimoniam, rerū experiētiam quandā Vlyssēam, fidem constantiam, & integritatē, quid de prudentia tua loquar? qua huius

te civitati laudatissimæ sedulus p̄spicis. Siquidē tu is es p̄ quē sanctissim⁹ Lipsensis Senat⁹ maxia, quęq; p̄ficit, qui semp̄ om̄i industria totoq; / vt dicūt / pectore in hoc incūbis, quo respublica hæc amplissima foeliciter regatur. Et cum primis conaris, quo docti foueantur, quo literis suis sit honor, cui⁹ rei, quēadmodū nuper in Croco Britanno qui mihi in græcis literis ab eruditiōe fuit, ita nunc in Ioanne Cellario homīe modis om̄ib⁹ & docto & p̄bo, egregia exempla statuis. Perge itaq; de tota hac patria & om̄ib⁹ literatis benemereri, & Philippū tibi deditissimū mutuo amore cōplectere. Vale foelix, & p̄suadeas tibi, omneis īgenij neruos ad nominis tui famā celebrandā me olim (viuam modo) collaturū Vale iterū ex meo Musæo Lipsico.

PRAEFATIO AD LECTOREM HEBRAICARUM literarum studiosum.

Optime Lector, vides iam nostro æuo, quod dei benignitate om̄is est eruditissimū, nō solū veteres auctores iam olim conclamatos, atq; adeo castum ex ipsis latini eloquij nitore in lucē prodire. Verū etiā linguarū studia, quibus solis p̄fecta modis om̄ib⁹ eruditio constat florere, quod ERASMO ROTERODAMO atq; item IOANNI CAPNIONI viris ad p̄digium vsq; doctis, atq; plane diuinis heroib⁹ acceptū referre omneis debere, nemo nō videt, nisi qui nihil videt. Quanc̄ negari nō pōt. FABRITIUM CAPITONEM virū multis nomib⁹ suspiciendum, plurimū operæ ad Hebraicæ liguæ quā sanctā vocitant, cognitionē, cū Grammaticis libris, tū optimis alioqui in lucē editis auctoribus, cōtulisse. IOANNEM quoq; CELLARIUM præceptorem, & quod plus est, amicū nostrū partim q̄eruditissimo in Hebræas literas Isagogico, ac tabellis suis Mineruę ingenio excogitatis, Partim indefesso & fideli in his docendis labore, & vere literatorū studia, & nō parua laudē sibi cōparasse. cui, etsi omneis multū debeant, imprimis tñ ego, cui om̄ia quęcunq; modo p̄ meā tenuitatē ferre potuerim, lubens ac candid⁹ impartiuit, cōmunicauitq;, adeo deniq; om̄ib⁹ me officijs cumulauit, tātaq; beniuolentia complexus est, vt quū eruditio eius mihi esset frugifera

Erasmus
Reuhlinus

Capitonus

Cellarius

ra, & ampla. Amicitia tamē & cottidianus cōuictus multo iucū-
 dior fuit, cuius etiā impulsu Lipsensi iuuentuti nuper (cum ante
 hoc solū in græcis, idēq; facultatis, vt vocant, artiū consensu, præ-
 stitissim) Hebræa p̄legere cœpi. Ne ergo mihi p̄peruas serias
 vt ignauo quispiā exprobret, collibuit tandē periculū facere, an
 ne & ipse vtcunq; studiosos iuuenes iuuare possem. Cum ergo
 nuper p̄penderem Capiona & Fabritiū Capitonē eruditissima
 in has res opera cōscripsisse, q̄ vel τὸς ἀθηνᾶς Ἰηφω facile p̄ben-
 tur, ita vt om̄is plane institutio ex his peti possit, t̄n plerōsq; vel
 reifamiliaris inopia, vel ipsa librorū mole deterreri. Et nonnuncq;
 vsuuenire vt, etsi forte fortuna nonnihil alioqui in hisce mag-
 nis operib⁹ legerint, t̄n quū nō statim scopū satis videant, quo p̄-
 uia p̄ceptiōes referendæ sint, videlicet de l̄ris substantialib⁹ acci-
 dentalibusq;, atq; ex his tandē cōfectis bachlē, ethan, heemanthi,
 & alię huiusmodi finitiones grāmaticæ, fieri, vt nō possit nō hanc
 literarum tractatio p̄amara esse, adeo vt pleriq; tandem nondū
 satis dulcedine in his literis gustata, turpiter desperent. Quū itaq;
 talia nuper mecum animo voluerem, incidit, hanc rem, nisi mihi
 plane stultus sim, nō parū leuari, si prius declinationū & cōiugas-
 tionis exemplū p̄ponatur, & simul perstringetur, & l̄rarū ac p̄-
 ctorū vis & p̄nūciatio, & natura, & quid iuris habeant in gram-
 maticis passionib⁹. Quapropter ipse mot⁹ meo periculo nō inus-
 tile reor, si primū literarū numerū, p̄nunciationēq;. Deinde infle-
 ctionū & ipsarū cōiugationū formas ex illi quodā libello explica-
 uero, futurū sperans, vt pueri simul literas efferre, simul dictiōes
 & syllabas ex eis cōtexere discant, ac sūmā & caput totius gram-
 matices farraginis tanq; in quodā speculo subiectū, intueantur.
 quo eis posthac om̄ia in absolutissimis doct̄issimorum virorum
 IOANNIS REUCHLINI, & FABRITII CAPITO-
 NIS operib⁹ mollescant. Nec credo irridendū si ipse post Capito-
 tonē, Reuchlinū, Cellariū, & alios quidpiā moliar, quū hoc ipsū
 in græcis post tot grammaticos MOTTENSIS ALEAN-
 DER vir literatissim⁹ fœcerit, & ei⁹ t̄n laborē nemo nō frugifere-
 rum fatetur, quod ipsum vt vt mihi cadat, me consolabor honesto
 de om̄ibus benemerendi studio, quod p̄ se satis laude dignū
 est. Nam notum etiā illud ἀρκει δε εν μεγαλοις και το θεδιμη

Vide
 cur nam
 hoc ele-
 mentale
 p̄scriptū
 sit.

Hiero-
 nymus
 Motten-
 sis.

μovov. Quamobrē humanissime Lector sume animū, facile irrep-
 tare licebit tibi in sc̄tissimarū literarū cognitionē si mō prima fun-
 damēta, quæ nōnunq̄ ipsa sunt rerū sustentamēta, non spreueris
 Vale & studiū in te meū boni consule, & si vnq̄ vere doct̄ & ha-
 beri, & esse vis, linguarū studia q̄potes complectere, Ex nostro
 Philippo Lipsico.

DE NUMERO LITERARVM HEBRAICARVM.

Vigintidua sunt Hebręorum literæ, quibus addun-
 tur alię quinq̄, quę solū in dictionū fine scribunt, vnde
 de & finaliū nomēclaturā sibi vendicant, quas si simp̄
 omneis collegeris. Tandē numero septem & vigin-
 ti pdibunt, hoc ordine (vt vides) Iudeorū pueris
 recensitæ. Nempe a dextris sinistrā versus non tam literas, q̄ cæ-
 tera quæq̄ Hebræi legunt.

Dalet̄
D

Gimel
G

Beth
B

Aleph
A

Chet̄,
H forte,

Zain,
Z

Vaf,
V

He,
H lene

Finale
Ch

Caph
C

Iod
I

Thet̄
T

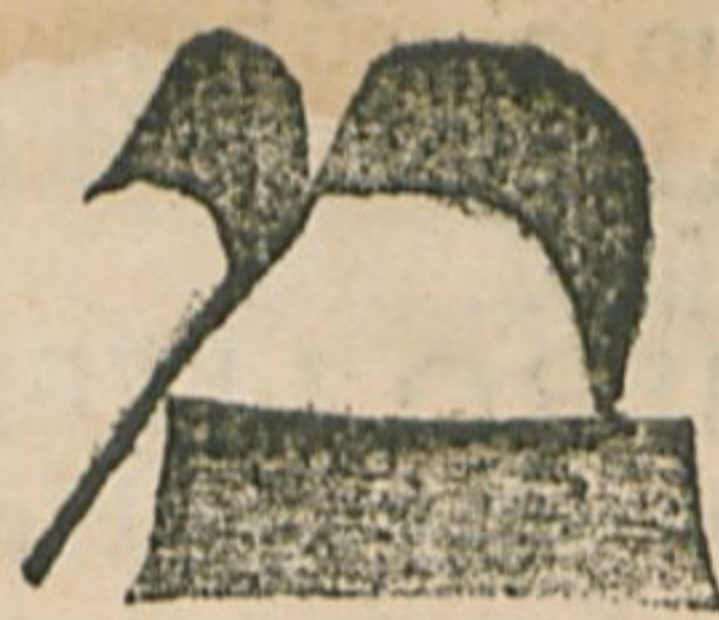
Num
N

Finale

M

Mem

Lamed
L

Pe
P

Hain
A

Samech
S

Finale
N

Kuff
K Q

Finale

Tz

Zade

Phe
Ph

Taf
Th

Schin
Sch

Reesch
R

His itaq; viginti septem literarū figuris Iudeorū Magi-
 stri, dictiōes tantū Hebræas pingunt, nec quattuor &
 viginti veteris instrumēti libros (quos ipsi Eschrim
 vearbaah appellant) alijs q̄ maiusculis & quadras-
 tis hīscē characterib⁹ in eorū synagogis scriptos cernere est. Qua
 propter bone lector, si te in his scribendis (quū scriptio vehemē-
 ter in omī lingua prosit) ac etiā p̄ferendis sane exercueris, crede
 non parū ad Hebraicā eruditionē prompte capessendā a te actū
 esse. Id quod haud grauaberis. Si em̄ Demosthenes vni⁹ rho ar-
 ticulacius efferendi gratia tm̄ conatus insumebat, quo solū popu-
 lus posthac orationib⁹ suis εϑυε illud adderet. Cur tu Christia-
 nus cū diuo Hieronymo ad sanctissimos p̄phetarū libros, & sane
 intelligendos, & recte p̄ferendos nō nihil laboris & temporis
 prodigeres? quo dehīnc a Christo Hiesu qui nos scripturas per-
 scrutari iussit, p̄belle audias. Idcirco solā sedulitatē adfer, nihil est
 quod cupid⁹ anim⁹ nō assequat. Verum te clam esse nolo, quas-
 dam insup Hebræos literarū figuras habere, quib⁹ & teutonicū
 ac latinū, adde etiā hebraicū maxime sine motionib⁹ scribunt, q̄
 itaq; eque in hīscē ac maiusculis superiorib⁹ te exerceas, en & ip-
 sas idem cū superiorib⁹ pollentes, eodēq; noīe vocitatas, subiiciā,
 Nomina autem harū literarum scriptio a iudeis notula currens
 qua potissimū glossēmata & id genus alia scribunt.

De hac re
 videatur
 Aldus ille
 in epis-
 tola dedi-
 catoria
 græco Eu-
 ripidi præ-
 fixa.

NOTVLA CVRRENS.

ch c i t h z v h d g b a

כך , ט ת ו ז ה ו ד ג ב א

ph p a s n m l

ד פ ע ו ד מ ל

th sch r k tz

ש ת ק ר ז

B

DE PRONVNCIATIONE ET PO-
TESTATE LITERA-
RVM.

Optime lector nunc tibi licebit paucis singularum literarum pronunciationem, atque item naturam, simul quid in grammaticis passionibus polleant, maxime accidentales, perstringam. quæ res apud Hebræos tantum est momenti ut nunquam (ex quo tamen ferme summa totius grammatices pendet) radicem, hoc est, primum thema a quo & personæ & tempora, atque deducticia nomina, iuxta analogiam deriuantur, rimari poteris, nisi hæc ad vnguem usque callueris. Itaque singula vel ipse, si ingenio præstas, seruabis legendis hebraicis & maxime declinationibus nominum & verborum coniugationibus, quas accurate subnectam, vel a præceptore si forsan quispiam obtigerit, diligenter perquires. Quare breuiter singulas literas recensabo.

De voca-
libus he-
braicis quæ
modo les-
gantur,

Aleph igitur prima Hebræorum litera, quod flatu tenuissimo e gutture & ore rotundo fluit, gutturalis esse dignoscitur. Nec unquam nisi puncto signata fuerit legitur. Etenim iuxta rationem subiecti, aut suprapositi puncti Hebraicæ vocales inspirantur, præcipue aleph, vaf, & ain, id quod semel admonuisse sufficiat. Nam aleph nonnunquam vel e vel i, vel o, vel v, sonat. Opus itaque habes in hebraicis vocalibus (quarum numero sex sunt videlicet Aleph, he, vaf, Cheth, iod, ain) puncta præpendere, quæ lectionem indicant. Illa etiam litera alicui verbo præposita eius primam personam futuri temporis, vtriusque generis, absoluit, sæpissime etiam in monosyllabis dictionibus aduenticia est, atque ex heemanthi deducticiu nomen creat.

Beth secunda ordine litera, Græcis per $\pi\alpha\rho\alpha$ $\rho\omicron\gamma\eta\nu$ α , $\beta\eta\tau\alpha$ perinde ac aleph alpha dicitur. littera est labiorum. Nam in hac enuntianda gesticulationem labiorum exprimitur. Atque b. nostrum valet, quoniam in eius ventre punctus dagges ponitur, cuius naturam ex Isagogico Cellarii nostri rectissime venaberis. Item sonat b græcum (hoc enim per digamma Eolicum vel v consonantem lenissimam præfert) quando ei virgula iacens, Raphe dicta, superponitur. Et quæ

locus admonet notabis, bone lector, hebraeis esse virgulam quam
dam sublongam quae litteris apposita lenem quendam spiritum addit ut

י per raphe suprapositum, ut cernis, sit v lenissimum. Sin dagges punctus in literarum ventre ponit litteram fortius efferendam ac si

De puncto
to dagges
& virgula
la raphe.

duplicata est, signat, ut **ב** sicut b nostrum latinum durum scilicet pronuntiat, nonnunquam defectum litterae significat, Canonem ergo nota. CANON, Quaecumque littera dagges aut naturale, aut accidentale inclusum non habet, raphata iudicatur.

י Est insuper littera Beth vis, dictioni cui proponit prepositionem, in, de, cum pro sensus opportunitate accommodare, aut gerundium in do absolueret, ubi tunc quoque ut nomini foret adiuncta, exponitur.

ג **Gimel** tertia Hebraeorum littera, quam graeci γαμμα vocant palati est, quia palato incipit, & mox in id concauitate oris repercutitur. Quae si dagges admiserit, g forte sonat. Sin Raphe gh, hoc est, g lenis. **י** Et perpetuo est de substantia dictionum, ac nunquam a corpore primitiui per investigatorem thematis rescindi potest.

ד **Daleth** (apud graecos Δελτα nuncupatur) littera linguae atque dentium censetur, quia producta sensim ut delta apud graecos, mox deinde blasa lingua per dentes exit. Admittit nonnunquam dagges & tunc durius quiddam sonat quam si cum raphe notaretur. **י** Ac perinde Gimel perpetuo essentialis est, idque in Hebraicis. Nam in Caldaicis non raro idem officium exercet, quod schin accidentaliter apud Hebraeos. Vbi ergo essentiales litteras in dictionibus conspexeris, scias eiusmodi nihil aliud pre se ferre quam corpus dictionis & nulla grammatices accidentia perficere.

ה **He**. Gutturalis, spiritum lenem vocibus, sicuti apud graecos **ה** **ה** accommodat, quare a nostris nunquam scribitur. Etenim Hebraei scribunt halleluia nos alleluia. Immunis est et a dagges & Raphe. **י** Varia tamen officia dictionibus suppeditat, Nomibus enim prepositum, articulus est, & saepe emphasim instar Graecorum articuli, addit. Postpositum autem foemininum genus nominis aut tertiam personam pronominis ostendit. Sed in **י** bis & quidem capite re

B ij

per tū pleniorē reddit significantiā, vt in verbis híphil. i. tertiæ cōiugationis, aut reciprocatōnē vt in verbis hitšpoal. i. quarte cōiugationis. In fine quando vltra essentielles subiūgit, femininū genus nō aliter q̄ in nomībus ostendit. Etiā p̄ παραγορν p̄sonis futuri & impatiuo adijcīt. Q̄ si punctus in eius vētre ponitur qui mappik appellat̄, relatiuū foeminī generis efficit. Idem vsu venit quando cametz subscribitur. Hæc omnia obtingent tibi in Hebraicis versanti.

Vaf labiorū est sicuti betš, Nimirū q̄ quasi flando egrediat̄. Et quandoq; vocalis, quandoq; consonantis vim habet, instar v̄ latini. quod & ipsum interim consonās, interim vocalis est. Vaf ergo vocalis fit, aut quando punctus supraponit̄ holem dictus vt **ו** o facit, Aut in ventre eius punctus locatur cui nomen schureck vt **ו**, & v̄ sonat vocalem. Cōsonās autem quoties subscriptos habuerit punctos. Inuenies ergo vaf vel suprapositis, vel intraposito, vel infra scriptis punctis notari, præterquā in fine, vbi propter cōstitutionē diphthōgi absq; v̄llo puncto reperitur, vti de diphthongorū ratione percipies. **¶** Cæterū rarissime substantialis est sed ferme semper accidentalis, Inq; principio, cōiunctionē aliquā scilicet, et. autem, & huiusmodi aliam signat, In medio verbū presentis temporis maxime quando post primam substantialem cum holem inseritur. Post secundam vero cum schureck verbum indicat cuius actio perficitur in presenti passiue. Sæpe etiam loco iod litteræ positū inuenitur, In fine autem cū schureck, aut tertiā personā pluralis nūeri, præteriti tēporis, vel primam idq; præcedente nun, Aut tertiā eiusdem numeri, futuri tēporis, vel etiā imperatiui, hocq; sine nun significat. Cū holem vero in fine, tertiā personā pro nominis masculini generis facit,

Zain Dentis littera, quia dentium exhibentem strepitū efficit, atq; eandē habere prolationē cū **Ζ** græcorum Capito arbitrat̄ li. grāma. I. ca. z. Reuchlinus videatur Rudimentorū primo lib. facie II.

Cheth gutturis litera, ac flatu crassissimo simul blesā in fine lingua exit, vnde & hebraicam perinde

ac suū gręci χ pronunciant. Etiā eodem plane modo crassum
dictionibus spiritum addit, quo Δασεια apud gręcos. Et si finalis
cum aliquo puctorū fuerit, præcedit in lectione punctus & ipsa
postergatur vt sic dicam cū Capniōe, exemplum est **חא** ach

significans fratrem **רוח** ruach spiritum.

¶ Est semper essentialis, nec ullū famulandi, grammaticesq; ac-
cidentia perficiendi officium habet.

ו Teti lingue & dentium simul, sicuti daleth. Cuius ini-
cium, te, plane tenuiter incipit. th vere per anseri-
num sibilum terminatur Vbi enim taf raphatum in hebraicis
dictionibus videmus scriptum, illic hebrei sibilum emittūt instar
anseris quando iracundia concitatur, qui idem sonus est in grę-
corū θ. Fit autē dum linguæ inter superioreis & inferioreis den-
tes insertę sibilum addideris, de qua re, si vis. Aleandrum Mot-
tensem doctissimū virū in gręco elementalī, & tabellis suis con-
sule. & Capnionem decus nostrum. li. i. rudimentorum facie. 8.

de taf rap-
phato q̄
nam mos
dofferen-
dum.

¶ Estq; perpetuo de natura verbi. & i sonat tenue.

י Iod gręcis Ιωτα dicta, palati sicut gimel. Sed quemad-
modum vas interdum vocalis, interdum cōsonans
est, ita iod hebraicū, sicuti apud nos i latinum. Gręci tamen Ιωτα
suū semper vocalem habent. Est itaq; iod consonans subscriptis
punctis, tuncq; semper legitur. Vocalis est, positum sine punctis
aut loco vas cū schureck, vt noster Fabrici⁹ Capito li. I. c. z. scrip-
tum reliquit. Si punctis vacauerit nō legitur, eius enim officium
obit præcedēs hireck, Sin aut pathū vel cametz præcesserit vt

אי & **אי** diphthōgus ai constituitur, sicuti ex αλφα & ιωτα
apud grecos αι, Non tamen vt æ proferenda est, id quod no-
stro æuo a quibusq; etiam doctissimis fieri solet, verum vt apud
latinos ai vt aulai pro aulae, ita tamē vt vnico flatu enuncietur, nō
a & i. Sic quoq; præcedenti zere diphthongus ei con-

stituitur. **ני** vt grecis ex ειλων & ιωτα ει Nectamen & hæc

Græcorum
pronūcia
tio corrup
ta & i vo
calibus et
diphthon
gis ex he
bræo col
ligitur.

græcorum more pronūciē, sed ei vt in latina interiectione hei
de quibus omnibus Reuchlinus doctissimus lib. I. rudimentorū
facie 14 & 15. Vides candidè lector, ex his patere græcorū pro
nunciationē esse in plerisque corruptissimā. Ei enī ipsorū diphthō
gus non, I. sed ei vt in hei proferenda foret. Vnde id Aleander
in tabellis suis & Aldus ille Manuci⁹ in Lascaris græci grammati
ci annotamentis iure conqueruntur. Sola hebræorum lingua
maxima profecto ex parte, adhuc illeſa, incontaminataq; permā
sit, modo apud vere doctos & Christianos & Iudeos. Verum
quidā nostratiū Iudeorum corruptissime proferunt, id quod in
paruis literis te admonebo.

Cœterum antecedente holē **ῶ** oi diphthongus conflāt, vt
ex ομικρον και ιωτα apud græcos oi, & nec in ea quidē græco
rū pronuntiatio videlicet i seruat, sed efferenda est vt latinorū
interiectio hoī, vnico tamen **ῶ** vi diphthongus consti
tuitur vt **ῶ** talui dissyllabū .i. suspensus In alijs locis pun
cto carens nihil prolationis obtinet.

¶ Est insuper eius vis accidentalis, Idē in principio, medio,
fine dictionū. Nempe in principio verborum tertiam personam
masculini generis, vtriusq; numeri, futuri temporis, perficit. In
medio verbi, tertiæ coniugationis formatiua est. quod ab
hebræis hiphil nomīatur. At in fine, primæ personæ preteriti tē
poris, terminatio est. Insuper verbis & nominibus affixum, pri
mā personam pronominis, vtriusq; generis, singularis numeri
absoluit. Hæc tantū sunt momenti vt nisi abs te ad vnguē obser
uata fuerit, nō video quid tibi Hercules alioqui labor in hebræ
is ita multum cōferat, verū tractatu rerum queq; tibi mollescent,
ob id noli desperare, Nam quicquid fieri potest, id, Fabio Quin
tiliano teste, turpiter desperat. Nec etiā ignoro illa de accidenta
lib⁹ Iriſi q̄si ατοπα et absurda cēseri forſā, qd adhuc ignoras et des
clinationes & coniugationes, tñ non parū delectatiōis, vt reor,
afferēt tibi aliquo progresso, ita in vnū a me annotata esse,

α Caph, quam græci κκαπα vocitāt, litera est palati, que

duplicem prolationis modum exigit, Siquidem quando in eius ventre punctus dagges ponitur D proferēda ut k cū omnibus vocib⁹. i. punctis vocalib⁹. At quando linea raphe in ei⁹ capite iacuerit, ut ch effert. Et quia biformis est, ideo prior principio & medio dictionum, posterior vero tantum fini conuenit

¶ Ea^q accidentalis verborum fronti appensa, similitudinis nota est. Significat enī, ut, sicut,

veluti, tāquā, &c. Est itē gerūdi⁹ in dū formatiua, ut קִיְהוּדָה kiphkod. i. iuxta visitandū. Fini autem alicuius nominis, aut verbi adiuncta, personam secūdam pronominis videlicet. tuus, tua, tuum, singularis numeri manifestat, cum cametz quidem masculini gñis, cū scheua autē fæmini, sicuti infra de affixis cernere licebit.

Lameth $\lambda\mu\beta\delta\alpha$ apud græcos dicta, dentium et linguæ litera ē. Etenim lingua dentib⁹ inserta sonus la inchoatur, qui tandem lingua ex dentibus retracta perficitur, quo consumato mox iterato ad dentes accelerans lingua, med. perficit.

¶ Accidentalī quando est gerundium in dum facit capiti dictionis adiuncta, ut לִיְהוּדָה liphkod. i. ad visitandū. Alioqui etiā ferme sp ad, consignificat. Reperitur nonnuncq̄ datiuī articulus. In titulis tamē et inscriptionibus interdum genitiuī casus.

Mem apud græcos $\mu\nu$ nominata. per labia egreditur. clausis enim primo labijs, iterūq̄ apertis prodit, Litera etiā est biformis, Habet enim formā duplicem ut vidisti in abecedario. Prior in dictionū capitibus & ventre tantum. posterior in fine solum scribitur. Vnde & nomen finali inditum.

¶ Eius officium in dictionum principio est, nomen deriuatiuū constituere. Tum in secūda & tertia coniugationib⁹ presens tēpus formare, Et in nominibus præpositionē, in, de, ex, secundū commoditatem orationis indicare. Finale autem affixum, tertias psonas masculini generis, pronominū, pluralis numeri, conficit. Præeunte caph secundas personas eiusdē numeri & generis, Est quoq̄ terminatio nominū masculini generis, pluralis nūeri, præ-

cedente iod cum hirek, vt infra patebit.

א Nun linguae & dentium litera, quam graeci $\nu\nu$ vocant, et haec biformis est, Prior semp in principio, et medio dictionum inuenitur, posterior in fine semper.

¶ Quod si accidentalis fuerit in capite, nomen deriuatiuū facit. Verbis autem praposita, primam personā futuri temporis, pluralis numeri, absoluit. Est signum verbi passiuī, preteriti temporis. Finale autem secundam personam pluralis numeri, preteriti temporis, fæminī generis, denotat. Atq; affixum tertiæ personæ pluralis nūeri, femini generis indicatiua est, præcedēte vero caph secundæ personæ, eiusdem numeri & generis, Sepiuscule verbis ociose adiicitur sicuti v græcis dictionibus $\iota\omega\tau\alpha$ desinentibus, vt $\tau\upsilon\pi\tau\omicron\upsilon\sigma\iota\upsilon$ & huiusmodi.

ז Samech pro quo graeci $\sigma\iota\gamma\mu\alpha$ dicunt, dentium litera est, atq; acuto sibilo semper vt ipsorum sigma profertur.

¶ Est autem perpetuo substantialis.

ח Ain, gutturis est, & quidē crassissima litera in gutture domicilium possidens. Ideo etiā propter eius sonū tam crassum sacerrimus ille Hieronymus ab ain se se incipientibus g literam præfixit, id quod fœcit in Gomorra quod ab ain orditur, Atq; adhuc hodie quasi aspiratio aliqua præcederet, efferenda est.

¶ Substantialis perpetuo manet.

כ Pe Labris profertur, hanc graeci π nominant, duplicem etiamnum prolationis modum suscipiens ob signa duo dagges videlicet & raphe. Nā si dages in eius ventre ponat vt p, profertur, Cum raphe autem vt ph. Est etiā biformis, hinc nisi in dictionum fine & semper raphata posterior inuenitur.

¶ Et haec substantialis est.

צ Tsade, dentibus enunciatur, duriter quidē ac si esset

tz vel ts. vt etsen pro essen germanice. liceat interī his vti, Vltis
 ma est de biformib⁹ quaz̄ quinq; hacien⁹, vt percepisti, fuerūt.
 Prior igit̄ forma, principio, medioq; propria est, sequens fini tm̄.
 ¶ Substantialis persistit semper.

Xuph de palato egrediens vt q & k semper legitur.
 ¶ Estq; substantialis.

Reesch dentibus proferē, pro quo græci ϣω dicūt.
 ¶ Est autem substantialis semper vt reliis
 quæ superioreis decem. Ecce nunc, optime lector, vndecim esse
 literas substantiales totidemq; accidentales, audisti.

Schin vltima, quæ dentibus proferri solent aliarū
 enim quas percepisti, quattuor sunt Quæ ip̄
 sa propter duo puncta superposita, vnum in dextra eius parte, al
 terū sinistra, bifariā effertur. Schin enim cū pūcto in dextra parte

sonū efficit instar aquæ spu
 mantis quæ de rupibus la
 bitur. cuius loco sch scribis
 mus, vocaturq; schin dex
 trū aut hebraice iemin, Sed
 pūcto in sinistra pte notatū

De prola
 tione ip̄sis
 us Schin.

vt sigma apud græcos vel samech hebraicū pfertur. dicit̄q; schin
 sinistrum vel hebraice Smol.

¶ Accidentalī si fuerit vel relatiuum qui. q̄. quod. vel coniūctio
 nem q, aut quando aduerbium perficit.

Taf eodem nomine apud græcos. pro quo tamē
 aliqui tau dicunt, verum nimis rustice. licet

In af hebræa diphthongus apud Rhomanos in au vertatur.
 sicut **In** ef. in eu & **In** if, in io vel iu vt iij Reg. vi. In an
 no quarto mense ziu. Etiam vt relique superioreis lingua & dē
 tibus profertur, q̄ si dagges in ei⁹ ventre inuentū fuerit, vt t enū
 ciatur. Sin raphe suprascribetur sonū facit, perinde ac anseres cō
 moti blesa crassaq; lingua. pro eiusmodi sono th scribimus, ali
 ter enim notari non potest.

C

¶ Accidentalís si fuerit secundam personã futuri temporis, masculini generis, aut tertiam fæminini generis, vtriusq; numeri, refert. Est etiã terminatio personarum præteriti temporis, Atq; formatiua vbi hithpoal. i. quarte coniugationis. In fine autem non rarenter loco he sumitur maxime in regimine. In plurali numero terminatio est nominum atq; verborũ præsentis temporis, femini generis. Hebræi enim femininum masculinumq; vel in verbis habent. Id qd posthac sanius percepturus es. Hæc hactenus de literis vtcũq; annotata sufficiant, quæ boni cõsulas. Ut autem singula facilius fœlicitusq; memorie commendare possis, notabis subiectã figurã.

*

Vocales, quas solū habitu habere hebreos audisti, Non enim leguntur si subiectis punctis caruerint, sunt autem nūero sex, Aleph, he, vaf, iod, ain, Cheth.

Primo in

Consonanteis et hęc bifariā diuiduntur.

Primo in

Raphatas, quę virgula raphe notantur, cuius naturam iā ante accepisti et sūt sex, beth, gimel, daleth, caph, pe, taf

Dageffatas, quę videlicet nōnūq̄ in ventre punctū dagges includunt. & sūt om̄eis alię p̄terq̄ reesch et q̄tuor gutturales

Secūdo in

Biformes & sunt quinque, Caph, mem, nun, pe, tzade.

Vniformes, ceterę omnes, nempe vbiq̄ vna characteris nota pingunt.

Litterę trifariā diuidunt.

Secūdo in

Substantiales, quę videlicet de dictiōis corpore nūq̄ possunt auelli, dicunturq̄ ob id a grāmaticis passim radicales, naturales, fundamentales, essentielles. & sunt numero vndecim, Gimel, daleth, Cheth, Teth, Zain, Ain, Pe, Tzade, kuf, Reesch.

Accidentales, ob id quod non sunt de essentia primitiui dictionum corporis, verum demi possunt & si nōnūq̄ substantialiū vice fungantur & fiant substātiales. Indicāt aut grāmatica accidētia, vt p̄cepisti, sunt et itē vndecim, Aleph, beth, he, vaf, iod, kaf, lamed, mem, nun, schin, taf.

Tertio iuxta instrumenta quib⁹ efferuntur vnde aliquę sunt.

Gutturis, & sunt 4. aleph, he, Cheth, ain.
Palati, 4. gimel, iod, chaph, kuph
Lingue, 5. daleth, teth, lamed, nun, taf.
Dentiū, 5. zain, Samech, schin, reesch, tzade.
Labiorum 4. Caph, vaf, mem, Pe.

C ij

DE MINVSCVLIS LITERIS.

EN erudite lector, paucis explicaturus sum, quid paruiusculæ literæ valeant, simul addam quo nam modo Iudæi nostrates minus bene quasdam literas vocitent.

Aleph facit a

Beth raphatum v & f, bes dicunt nostrates

Daleth nostrates daled exprimunt, quū ibi sit taf raphatum exprimendum blæsa lingua, Attamen non video multum referre vtcunq; proferas. Quanq̄ si verū fateri volumus, et recte literas proferre non nihil est. atq; æque disces bene ac perperam pronūciare, & hic & in latinis ac græcis. Itaq; nollē te eos hac in re sequi Vaf v vel o indiscriminatim, vbi et id notabis in his paruis in vltima dictionis syllaba e obmitti neq; scribi, vt in prima syllaba a, attamen legi, vt p t r p pater. Iudæi nostrates nominant voff.

Zain s. nostrates dicunt saen.

Teth t perpetuo

Iod i, nostrates appellant Iufy.

Caph raphatum ch, nostrates dicunt koff.

Finale caph, vt reliquæ finales, dictionis calcem occupat, sibiq; suo iure vendicat.

Samech commune, s.

Pe cum raphe v, vel f, vt beth.

Tzade nostrates vocant zadik, sic taf, tof dicunt

In reliquis conueniunt cum maiusculis, neq; etiā difficile iudiciū in eis erit.

DE MOTIONIBVS ID EST PVNC TIS QVAE APVD HE BRAEOS VOCALI VM VICEM OBEVNT.

CVraim⁹ haftenus quo literarum tum maiorū, tum minuscularum vim, prolationemq; quantum fieri potuit q̄ apertissime prescriberemus, ita vt plane, si in his te exercueris, nihil tibi deesse videatur, q̄ vt nunc mo

tiones, i. puncta, quas nos vocales dicimus eadem diligentia percipies, Et licet apud latinos tantū quinq; & gręcos septem inueniantur, Hebręi tamen decem habent, quinq; magnas, i. productas, quinq; breues, quas ordine recensebimus.

PRIMA itaq; motio magna, vocatur cametz, Vt enim aliquā rē nōnūquā pugillo man⁹ cōmensuram⁹ ita eius vox oris rotunditate metitur. Nā Camatz verbū vñ deriuat idem quod pugillo mensurauit significat, dicitur etiā magnum cametz, ob illam oris rotunditatē quę maior est q̄ in efferendo zere, Et proferatur sicut a, apud germanos, produciturq; semper eius lra nisi accentus aliquis musicus ppe fuerit, quo autem modo singulę scribentur videbis in sequenti figura.

SECUNDA motio magna est zere, quę etiā cametz parū dicitur, tzarar enim verbum idem quod colligauit est, Effertur autem vt e in dictione enim, vbi quasi partim vox gutturi colligat perpetuoq; si non prope fuerit accentus, producitur.

TERTIA motio magna est hirik sequente iod quę i sonat, Nomenq; habet a verbo charak fremuit stridit, in i, enim proferendo quasi fremimus & stridemus.

QUARTA est holem punct⁹ literę superposit⁹, sonatq; o robustū, dicitur enim a verbo chalam. roborauit augmentauit.

QUINTA magna motio est schurek, hoc est vaf cum puncto in ventre posito, sic dicta a verbo scharaf sibilauit, quia quasi flando vocem v emittit.

CANON. Omnes hę motiones magnę literas suas producūt, atq; legendo extendunt, nisi forsitan accentus aliquis prope sit. vbitunc ob accentum, proferendo accelerandum est.

DE MOTIONIBVS PARVIS.

PRIMA motio parua, i. breuis & correpta, patha vocatur, ob magnam oris apertionem qua enūciatur. Nam pathach aperit it dicitur & patha magnum ob eiusmodi magnum oris rictum qui in ea ipsa sit. Sonat enī a italicū quod fit, si aperti⁹ os aperuerit

CANON. Si patha cum retinaculo, aut accentu notata fuerit, aut vna gutturaliū eam sequat, literā sub qua ponit, semper extēdit, nec tunc cum illa ipsa festinandum est legēdo. Verum talia, quę ad plenam harum literarum institutionē conferunt, exac

tius post primam institutionem intelliges percipiesq̄.

SECUNDA est segol, quæ e sonat vt e in error dictione personat, Ita nominata q̄ hæc propria hominis vox creditur Segol enī proprium & peculiare transfertur.

TERTIA est hirik absq̄ iod, Iod enim si sequitur syllabā producit, obmissum corripit.

QUARTA. Chateph cametz, hæc quidē composita ex cametz & hateph quæ etiam scheua appellatur Nam omnes in hūc modum compositæ rapidissime proferuntur, hinc etiā hanc nomenclaturam sortiuntur Etenim hateph nominatur quod velocissime efferē a ꝑbo hataph, id ē, rapuit cū velocitate Scheua ꝑo q̄ nonnuncq̄ iacturam sui soni accipit, et nō legitur quasiq̄ predatur Nam schabah dicitur predatus est.

QUINTA kibutz. quæ vt u Gallorum vel etiam Germanorū in Vesthualia antiqua Saxonia profertur, vnde etiā ex gestu pronunciationis nomen accepit Siquidē eius verbū vnde descendit, est kabotz collegit. Nempe per labiorum collectiōem eius sonus fit.

CANON. Omnes motiones parua breuiter legūtur breuesq̄ sunt, nisi aliqua vel accentu vel retinaculo notaretur.

SEQVITVR MOTIONVM ATQVAE PVN

CTORVM FIGVRA. EX QVA COG

NOSCES PAVCIS QVO

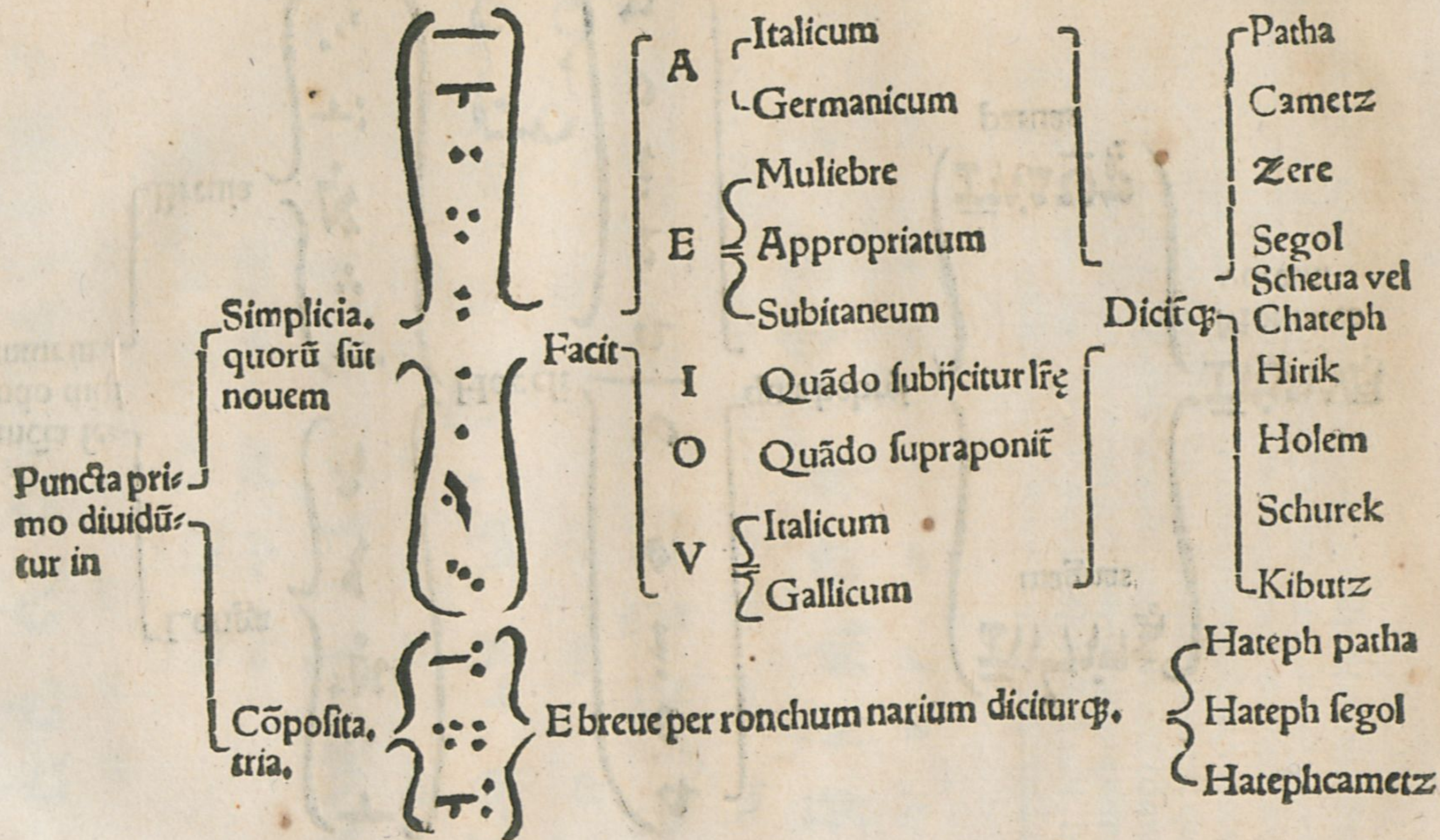
NAM MODO

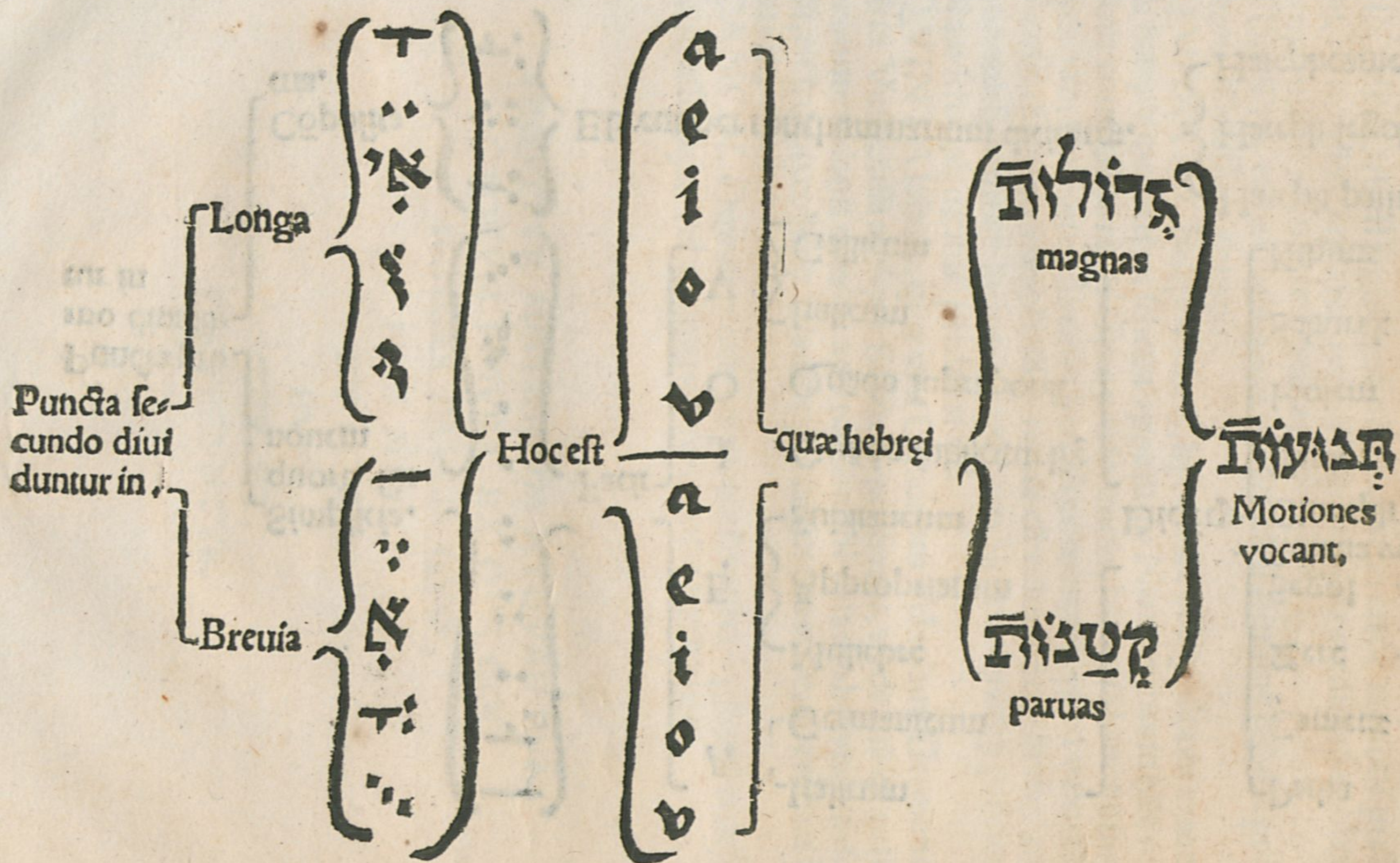
ET SCRIB

BVN

TVR ET

PROFERVNTVR.

DE SYLLABIS

SCis lector, syllabas literas. hoc est, vocales & consonantes comprehendere, quoniā ipsa vel απο συλλαβειν .i. a cōprehendendo dicta ē, quorundam sententia. Vnde si voces hebræas, id est, puncta ipsa vel cū vocalibus, vel consonantibus coniūxeris comprehenderisq;, syllabæ conflent, quo autem modo id fiat placuit & hoc subiectis exemplis tibi cōmonstrare. Quū aleph cū cametz sociabis, prodibit syllaba, a germanicū sonans, si cum zere e fiet, si beth cū cametz ba, si cū zere, be, cōflet, vt sic deinceps, quēadmodū ī sequēti exēplo cōtueri dat.

bo bi be ba v .o .i e .a,

בּוּ בִּי בֵּי בָּי וּ .וּ .יֵי עֵי אֵי

de da ghu gho gi ge ga bu

דֵּי דִּי גְּחֵי גְּחֹי גִּי גֵּי גֵּי בּוּ

ho hi he ha du do di

הּוּ הִי הֵי הָי דּוּ דּוּ דִּי

zu zo zi ze za vu vo vi ve va hu

זּוּ זֹו זִי זֵי זָא וּוּ וּוּ וִי וֵי וָא הּוּ

ta chu cho chi che cha

טָא חּוּ חֹו חִי חֵי חָא

iu io ii ie ia tu to ti te

יּוּ יֹו יִי יֵי יָא טּוּ טּוּ טִי טֵי

D

li le la che cha cu co ki ke ca

כ כ כ כ כ כ כ כ כ כ

mu mo mi me ma lu lo

מ מ מ מ מ מ מ מ מ מ

o i e a fa fi ne na

ע ע ע ע פ פ נ נ

ra ke ka tze tza pe pa v

ר ק ק צ צ פ פ ו

ti ta fa fa sche scha re

ת ת ש ש ש ש ר

Diphthong
gi.

אי
אוי
אוי
אוי
אוי
אוי
אוי

idest

af
ef
if
ai
ai
ei
oi
vi

Quibus omnibus
in dictionibus ac-
centus insidet.

DE PVNCTO SCHEVA.

Quoniam scheua punctus, omnem legendi difficultatem efficit, & de eo ipso nonnihil tibi præscribā. Itaq; scheua post motionem magnam, solet mussare, Item duobus se concomitantibus, alterum, nempe primū, tacet, alterum legitur. Sub literis positū, quæ primam dictionis syllabam continenter sequuntur, ipsum silet, & consonantem priori syllabæ adiungendam notat, siquidem hebraicæ dictiones frequētissime ī cōsonāteis exeunt. Itē sub connexibilib; apud nostrates quiescit, hispanos vero mussat. Etiam in dictionū sine legi non potest, sed sub dagestatis in dictionum medio legitur.

DE DECLINATIONIBVS.

Duos inflectionum modos nomina Hebræorum ferunt. Vnum eorum quæ, im, in plurali habent, et hæc masculini vt plurimū sunt generis. Alterum quæ ad nominatiuū singularem, oth, addunt, aut quorū vltima he vel taf fuerit, ea in oth versa, pluralis sit nūeri præcipue feminini generis. Et notandum hebræos omnino nihil variare in dictionū sine. Ideo cas; eos habere inane est. Nam vna terminatio in aliam non cadit, quod tamen casus est, perinde ac apud nos atq; græcos contingit. In principio tamen per quasdam literas, quas articulos vocamus, nonnihil variant, quarum figuræ earumq; potestates sequuntur.

Ⲁ : ⲁ : Ⲃ : ⲃ : Ⲅ : ⲅ : Ⲇ : ⲇ : Ⲉ : ⲉ : Ⲇ
He primus articulus præpositus alicui dictioni genitiui facit esse casus, Etsi interdum omnibus obliquis præposita reperitur.

ⲇ Lamed secundus, datiuī articulus iudicatur. At in superscriptionibus ac titulis etiam genitiuo deseruit, quæ tamen communiter hebræi per ad exponunt.

Tertius est Ⲉ accusatiui articulus, etsi alijs casibus etiā præponatur, tamen hoc perrarum est.

ⲉ quartus est faciens ablatiuū & per de vel ex interpretatur.

D ij

Beth eiusdē casus articulus, qui tamen per, in, aut, cum, tra-
ducit, His vt vidisti literis apud hebræos cas⁹ venāt, quāq̄
non catholicum est, eos semper istiusmodi indicare. Nam plerūq̄
dictiones nullis prepositis articulis inueniuntur, hinc ex cōmodi-
tate oratiōis obliquos querere necesse est. His itaq̄ visis, duo ex
empla cum illis ipsis articulis subiiciemus, quæ quasi amissis om-
nium aliorū erunt Alterū, quod ad nominatiuū singularem tan-
tum, im, addit in plurali, atq̄ nominum masculinorum est. Alte-
rum quod singulari nominatiuo oth subiungit, feminini generis
nominū existens. Quib⁹ sane intellectis, facile omnia dehinc nos-
mina inflectes.

Prima de-
dinatio.

Canon.
Quoties
duo came-
t⁹ sese im-
mediate
comitant⁹
tunc pri-
mum o et
alterum a
āt primū
a & alte-
rum o so-
nat.

EXEMPLVM PRIMVM IVXTA.
MASCVLINORVM
NORMAM,
SINGVLARIS.

Dobar id est verbū

Ntūs

Hadobar, verbi

Gtūs

Lodobar verbo

Dtūs

Eth dobar verbum

Actūs

Dobar | Vocatiu⁹ p̄ omnia nominatiuo similis est.

Medobar a verbo

Abtūs

IN PLVRALI

דְּבָרִים Debarim, verba,

Ntūs

In omnis
b⁹ his ter
minatio s
nib⁹, tam
singularis
q̄ plurā
lis nūeri.
accentus
est in vlt
tima.

מִדְּבָרִים Hadebarim verborum.

Gtūs

לְדְבָרִים Ladebarim, verbis.

Dtūs

אֵת דְּבָרִים Eth debarim verba

Actūs

מִדְּבָרֵי Midebarim a verbis

Abtūs

Notabis
apiculum
in capite
reeseh, ab
breuiatio
nem eē, &
defectum
im termi
nationis
indicare.

Amice lector, hæc est forma primæ declinationis Hebraicæ, in qua tantū in plurali, ad nominatum singularem, im. additur vt

דְּבָרִים Atq; in regimine mem finale abiicit, & Hirik
: in zere commutatur vt

דִּבְרֵי Dibre, i. verba,

Notabisq; , omne nomen per vtrunq; Cametz notatum in constructiōis serie, & statu regiminis, primum Cametz in scheua, & alterū in patha vertere, vt דְּבָרֵי דֹבָר dobar adonai, id est, verbum domini, In plurali vero & statu absoluto, altero manente illeſo, primum in scheua mutare, At in regimine, deſposito mem finali, primū in hirik et secundum in scheua, Quorū autem prima gutturalis fuerit, ea in plurali & regimine, Cametz

primū in hatephpatha vertūt vt חָכָם hacham, i. sapiens in

plurali חָכָמִים hachamim, sapientes, In regimine.

D iij

חכמים Hachme. sapientes

¶ At vero nomina quorum prima, est scheua & secunda Cas
metz, ea nihil mutāt, tā in singulari q̄ i plurali, etsi in statu regimi

nisponantur vt **זמן** Zaman. i. tempus. **זמנים** Zama

nim. tempora Et **זמני** zamane

¶ Et quorū prima est scheua & secunda zere neq̄ in plurali, neq̄
in regimine quippiam variant **זב** Zeeb. i. lupo.

זבים Zeebim lupi In regie **זבי** Zeebe.

Eodem modo nihil poenit⁹ variant nomina quorum prima est
scheua & altera patha, Similiterq̄ quorū terminatio in schurek
vel holem exit. Nec gentilia quippiam variant vt

עברי Ibrī hebreus **עברים** Ibrīim Hebrei

De his tñ omnib⁹ copiosissime scribet tibi Cellarius noster in grā
matica Hebraica, quam iam sub incude habet literaria, In his li
terc̄ p̄ceptor me⁹ de me atq̄ tota Lipsiensi iuuentute optie, i merit⁹.

Secunda
declinatio

ALTER MODVS siue secūda inflectio eorū est q̄ feminī sūt
gñis, & quorū vltima he vlt̄ taf, Etenī illa solum he vlt̄ taf in oth,
mutāt Alia aut̄ huius forme noīa ad nominatiuū singularem oth
addunt. De his collibitum est exemplum tibi praepone, ne im
plumis volas.

צדקה

Zedokah Iusticia. Ntūs.

חֶזְדֹּקָה Hazedokah Iusticiæ Grūs

לִזְדֹּקָה Lizedokah Iusticiæ Dtūs

אֶת זְדֹקָה Eth zedokah Iusticiam Actūs

מִזְדֹּקָה Mi Zedokah A Iusticia Abltūs Accentus ubiq; in vltima.

IN PLVRALL.

זְדֹקוֹת Zedakoth Iusticiæ Ntūs

חֶזְדֹּקוֹת Hazedakoth Iusticiarum Grūs

לִזְדֹּקוֹת Lizedakoth Iusticijs Dtūs

אֶת זְדֹקוֹת Eth zedakoth Iusticias Actūs Ecce ibi apiculus i capite vas abbrevia tio est, & taf defecit ostēdit.

מִזְדֹּקוֹת Mizedakoth Iustitijs Abltūs

¶ Vocatiuus simillimus est nominatiuo in vtroq; numero. HVIVSMODI nomina in singulari, & statu regiminis mutāt he in taf, quod tam nominibus q̄ verbis commune est. In pluz rali vero in statu absoluto, hoc est, quando extra constructionē ponuntur, nihil variant, sed communiter primam per scheua & alteram per cametz notant. In regimine autem cametz in scheua, & scheua primæ syllabæ in hirik.

¶ Sequitur exemplū cui⁹ vltima singularis numeri est taf. vbi etiam est accentus, & in omnis bus exemplis sequentibus.

רֵשִׁית Reschith . i. est , principium accentus in
ultima

רֵשִׁיּוֹת Reschioth . i. principia accētus
in vltima.

Eius terminationis nomina nihil variant . & in plurali inter iod
& taf, vas suscipiūt . Nihilq; op^o est semper articulos addere . quū
id non sit catholicum apud habreos . & sapissime absq; articulis
reperiātur.

אָחוֹת Achoth . i. soror, Talia nomina in plurali ante oth
iod suscipiunt præcedente cametz . & sub prima
hateph patha, si guttural^r fuerit, v^l s^cheua idq; sub

alijs consonantib⁹ vt **אָחֵיּוֹת** Achaioth . i. sorores.

זִכְרוֹן Zichron . i. historia. Ea nihil variant . sed tantū
ad nominatiuū singularem oth adiungūt vt

זִכְרוֹנוֹת Zichronoth . i. historiae Sic quoq;

צָבָא Zaba . i. exercitus, nihil q̄ oth ad singularem no-
minatiuū addit, In plurali tamen, prius Cametz
in s^cheua mutato, vt.

צְבָאוֹת Zebaoth . i. exercitus .

Item. **מַלְכוּת** Malchuth regimen. Huiusmodi nomina
eius terminationis, cupientia pluralē ha-
bere numerū opus habent, vas in Iod cō-
mutare, præcedente kibutz, atq; adhuc alterū vas interponere vt

מַלְכוּתוֹת Malchuioth id est, regimina . Alias termi-
nationes, vel tu ipse obseruabis, v^l gramma-
ticā D. Cellarij hebraā interim expectabis.

vbi omnes ordine aderunt.

In omnis
b⁹ his ter-
minationis
bus accen-
tus est in
ultima.

RARISSIMUM est optime lector, Hebraeorum pronomina in auctoribus integra vt reperias. Quum hæc Hebræi affigant tū nomibus tum verbis, quo aut modo id fiat, aliquot canonibus tibi explicaturus sum. quibus semel in nominibus satis perspectis nullum erit negocium, vt tuo Marte dehinc in verbis obserues.

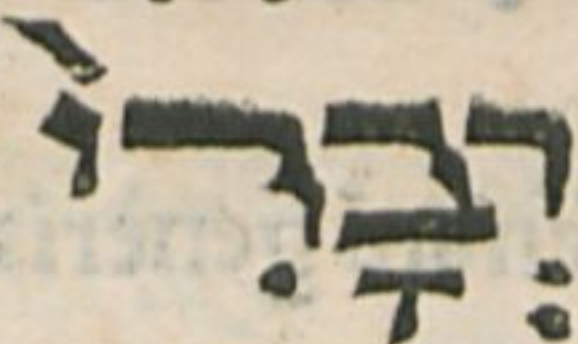
AFFIXA singularia, Nominis masculini generis, numeri singularis.

CANON PRIMVS. Omnia desinentia in vaf cum holem tertiam personam, masculini generis, singularis numeri, ostendunt videlicet illius, eius, sui, istius, et huiusmodi vt orationi comdebaro .i. verbum eius, illi modum videbitur. vt us, qui masculus est Accētū habet in vltima, Cū he vero & mappik, .i. pucto in vētre ei^o posito, eandē feminini gn̄is indicat

 Debora. .i. verbum eius quæ mulier est, accent^o in vltima.

CANON SECVNDVS Vltima chaf finale cū cametz habens, vbi etiam accentus residet, secundę personę masculini generis inditiū est. vt Debarcha. .i. verbū tuum o vir v' qui mascul^o es. Cū scheua vero eandem feminini generis signat, vt

 Debarech. .i. verbum tuum o mulier.

CANON TERTIVS Iod in fine præcedēte hirik primam personā, vtriusq; generis, facit vt Debari. .i. verbum meū, qui vel vir vel mulier sum, accentus in vltima.

AFFIXA Pluralia nominis singularis numeri, masculini generis.

CANON PRIMVS, Quorū vltima i mem finale præeūte **E**

cametz exit, tertiam personam pluralis numeri, masculini generis

significat vt **דְּבָרָם** Dobaram, i. verbum eorum. Cū
nū vero eandē feminini generis vt

דְּבָרָן Dobaran, i. verbū earum, Accentus in vltima.

CANON SECVNDVS, Nomen desinens in chaph cum
segol sequēte mem, secundæ personę masculinę gñis existit vt

דְּבָרְכֶם Dobarchem, i. v̄bū vestrū vel vestrorū vt oras
tio latina postulauerit. Sequentē vero num eans

debarchē, i. v̄bū v̄m
dem feminini generis. **דְּבָרְכֶן** vel vestrarum cū ac
centu i vltima.

CANON TERCIVS, Nu affixum in fine primā per

sonam vtriusq; generis, pluralis numeri, indicat **דְּבָרֵינוּ**

debarenu verbum nostrum, accentus in pe.

AFFIXA singularia, nominis pluralis numeri,
generis masculini.

Omnia desinentia in af id est, vas nudum p̄cedente voce a, sūt
personę tertię, masculini generis, pluralis numeri.

דְּבָרָיו doboraf Verba ei⁹, q vir ē. In he v̄o cametz sub

iecto, eandē femini generis **דְּבָרֶיהָ** Dobareah, i. v̄ba
m̄lieri accēti⁹ i vl.

CANON SECVNDVS, Caph finale cū cametz antecede
re Iod cum puncto zere, aut segol, secundam personam, pluralis

numeri, masculini generis, nobis refert. **דְּבָרֵינוּ** doba

recha, v̄ba tua o vir. accēt⁹ i penul. Cū scheua v̄o feminini gñis.

דְּבָרֶיךָ

Debarach vcrba tua o mulier, in vltima accē.

CANON TERTIVS. Desinētia in Iod p̄cedente patha primam personā, vtriusq; generis, singularis numeri, indicant.

דְּבָרַי

doborai .i. verba mea. Non raro enim hæc terminatio, pluratiui numeri nota est, in qua etiam residet accentus.

AFFIXA PLVRALIA nominis pluralis, masculini generis.

CANON PRIMVS. Desinentia in mem p̄cedente he cum segol tertiæ personę, pluralis numeri, generis masculini esse cognoscuntur.

cognoscuntur.

דְּבָרֵיהֶם

Dibrehem .i. verba eorū, Verum cum nun eandem personam

nam feminini generis

דְּבָרֵיהֶן

Dibrehen .i. verba earum, accentus in vltima.

CANON SECVNDVS. Chem finale secundam personā pluralis nūeri, masculini gñis, nob̄t offert, vt

pluralis nūeri, masculini gñis, nob̄t offert, vt

דְּבָרֵיכֶם

Dibrechem v̄ba v̄ra o viri, Chen vero eandē, foeminini generis

דְּבָרֵיכֶן

verba vestra o mulieres, in vltima accentus.

CANON TERTIVS Nu antecedente iod pluralem primam vtriusq; generis, indicat vt

primam vtriusq; generis, indicat vt

דְּבָרֵינוּ

Dibrenu .i. v̄ba nostra, accēt⁹ in pe.

Eodem plane modo foemininorum nominum fini hæc affixa appenduntur, solum hoc notatur quod in singulari he in taf conuertitur, vt sequens exemplum indicabit.

AFFIXA NOMINIS feminini generis, singularis numeri.

תּוֹרָה

Torah, id est, lex.

תּוֹרָתוֹ

Toratho, id est, lex eius.

תּוֹרַתְּךָ

Torathcha, i. lex tua.

תּוֹרַתִּי

Torathi, id est, lex mea qui vir sum.

תּוֹרַתָּם

Toratham, id est, lex eorum.

תּוֹרַתְּכֶם

Torathchem, id est, lex vestra.

תּוֹרַתֵּנוּ

Torathnu, id est, lex nostra.

תּוֹרַתֶיהָ

Torathah, id est, lex illius, scilicet feminae.

תּוֹרַתְּךָ אַיִךְ

Torathach, lex tua o mulier.

תּוֹרַתֵינָן

Torathan, id est, lex earum.

תּוֹרַתְּכֶן אַיִיךְ

Torathechen, i. lex vestra o mulieres.

AFFIXA NOMINIS fæminini generis,
pluralis numeri.

תּוֹרוֹת Toroth. i. leges

תּוֹרוֹתָיו Torothaf. i. leges illius

תּוֹרוֹתֶיךָ Torothecha. i. leges

תּוֹרוֹתַי Torothai leges meæ

תּוֹרוֹתֵיהֶם Torotchem leges eorum

תּוֹרוֹתֵיכֶם Torothechem leges vestræ

תּוֹרוֹתֵינוּ Torotenu leges nostræ

תּוֹרוֹתֶיהָ Torotheha leges eius scilicet mulieris

תּוֹרוֹתֶיךָ Torothach leges tuæ

DE CONIVGATIONIBVS.

QVoniam, quod ad primam institutionem attinet, factis de inflectionibus nos præscripsisse censemus. reliquum erit vt nonnihil de coniugationibus, quas Hebræi Biniamin appellitant. differamus, quo & in his exemplo accurate percepto, fœliciter dehinc et hac parte in magnis authorum libris verferis, Scias itaq; Hebræis quattuor esse cō

conjugationis, Sed hę omneis instar primę & personas, & tempo
 ra, finiunt, inflectunturq;. Itaq; satis habuero primam tibi pau
 cissimis regulis illustratam, hoc loco interpretari adscribereq;,
 quas si cum inflectendi forma didiceris, non parum momenti
 in Hebręorum literis tibi versanti suppeditabunt, Notandū er
 go Hebręos non aliter habere in verbis speciem, numerum, per
 sonam atq; latinos. Tempora autem tria presens preteritum &
 futurum, Genus vero masculinum, fęmininum, & commu
 ne Ac vt ī illo, ita ī alijs plurimis ΔΙΣ ΔΙΧ ΠΑΘΩΝ latinis cōtrariis
 os, Insuper modos tantū treis videlicet Indicatiuū, Imperatiuū
 & Infinitiuū, sed subiunctiuū atq; item optatiuū vicem non raro
 presentis futurum obit, quā rem legendis hebręis facile vel ob
 seruabis vel a pręceptore perspicias vta nostro Ioanne Cel
 lario (qui inuidiam virtute et singulari qua pollet eruditione bre
 ui peruincet) Lipsica iuuentus quotidie audit, Quare optime le
 ctor his scitis, terminationes quę penes puncta, aduertuntur,
 primo omniū accipito Id qđ sequentes tibi canones explicabūt.

CANON, Tertia persona (quę in hebraicis verbis primę
 loco sumitur, nam & preteritum ipsi habent conjugationis exor
 dium, vt nos presens) tertia dico persona huiusce cōiugationis,
 primam vel per cametz & secundam per patha, vř primam per
 cametz & secundam per zere, vel primam per cametz
 & secundam per holem, notat. Nam treis sūt

eius conjugationis terminatio

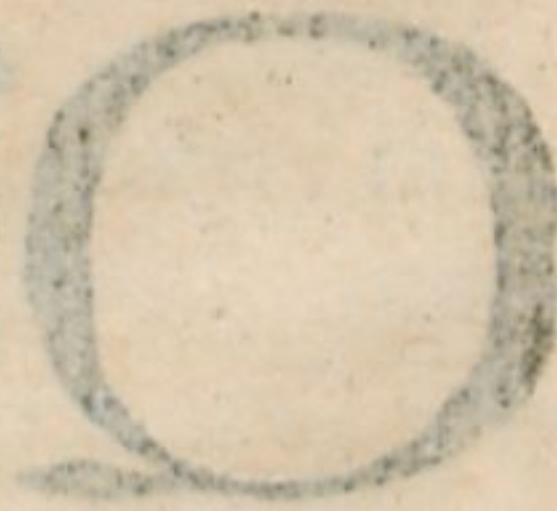
nes. De quibus ter

minationibus

vnum

iam cernes

adnotatum exemplum.

פָּקַדְתִּים

Pakad, visitauit vir

פָּקַדְתָּ

Pakadta, visitasti vir, Cui quidem personę nō nūquā he paragogicon addit, vt psalmo 4. dedisti leticiam in corde meo.

פָּקַדְתִּי

Pakadti visitauit vir vel mulier.

פָּקְדוּ

Pakdu, visitauerunt

פָּקַדְתֶּם

Pekadtem visitastis

פָּקַדְנוּ

Pakadnu visitauim⁹ nos viri vʹ mulieres.

CANON, Prima huius coniugatiōis terminatio ferme in omnibus personis patha sub secunda substantiali seruat. Exempta pluralis nūeri persona tertiā, vbi in scheua mutatur. Notabis etiā Lector, si verbum primæ terminationis in distinctionē, quā nos perio dum, aut coma appellamus, venerit, patha in cametz vertit. Et si idem accentus in vltima permaneat.

¶ Pokadta, i. visitasti vir. persona hæc originat̃ a tertiā, ipsius taf dageffati cum cametz subiunctione. In omnibus enim coniugationibus ceterę personę ab abar, id ē, tertiā præteriti deducuntur. Habetq; accentum in penultima per coniugationes omnes.

¶ Pekadti, Eius personę analogica deductio est per additionē ad tertiā ipsius taf, hirek & iod, in qua etiā, substantialis media per patha signatur, perinde ac in præcedēte visum est. eodēq; loco accentus perseverat.

¶ Pakadnu, visitauimus cōmunis generis. Hæc persona item a tertiā deflectitur postposita vas schurek, qđ pluralem numerę inducit, Est autem accentus in vltima, & quidem patha sub media substantiali in scheua vertit. Atq; huic personę nun haud raro per παραγωγήν adiicitur.

¶ Pekadtem. visitaſtis,

Forma a tertia, tem, hoc eſt. taf cum ſegol ſequente mem, addita, in qua terminatione & accentus iacet, Primæ literæ cametz in ſcheua variatur.

¶ Pakadnu, viſitauimus nos viri vel mulieres. Hęc persona q̄ eſt generis communis, fit per additionem terminationis nu, id eſt per nun ſequente vaſ cum ſchurek.

CANON generalis In omni coniugatione, temporis præteriti, persona ſecunda vtriuſq; numeri, atq; tertia pluralis numeri generis ſunt communis.

PERSONAE fæmininę, præteriti temporis.

פִּקְדָה

Pekada Viſitauit mulier.

פִּקַדְתִּי

Pakadte, viſitaſti mulier.

פִּקַדְתִּי

Pakadti, i. viſitauī vir vel mulier.

פִּקְדוּ

Pakdu, i. viſitauerunt viri & mulieres.

פִּקַדְתֶּם

Pakadten, i. viſitaſtis mulieres.

פִּקַדְנוּ

Pakadnu, i. viſitauimus viri & mulieres.

¶ Pakeda, viſitauit. Hęc persona fæminini generis a tertia masculini generis defleſcitur, p̄ appoſitionem he, cametz precedente. Accentum vero in vltima poſſidet, media litera ſcheua tenente, in quā patha, themati alioqui natitum, conuerſa eſt.

Pakadte .i. viſitaſti mulier. In huius vltima taf cum ſcheua poſnitur, quæ & formatiua eſt, alioqui omnibus modis, nempe & accentu & punctis, cum eadem masculina, conuenit, ſolum q̄ hec ſcheua, illa cametz ſub taf obtinet.

¶ Pakadten. visitastis mulieres, Deducitur a tertia singularis numeri, masculini generis, sola additione ten idest, taf cum segol sequente num finali, In qua etiā accentus est perinde ac in secunda generis masculini. Etenī foemina in ten, masculina in tem finiuntur Ceteræ autem, sicuti percæpisti, cū masculinis conueniūt.

DE PRESENTI TEMPORE.

Id quā potes diligēter notabis, præsentī masculino easdem esse cū illius generis nominibus terminationes. vnde solū duas hebrai admiserunt. hasq; tertiæ personę, alteram singularem, alterā pluralem, Ceteræ vero per adpensa pronomina dignoscūtur, vt tibi sequens exemplū clare ostēdet. Sic quoq; in foemininis personis se res habet. vt & ipsæ terminationem foemininorū nominum sequantur Nēpe singularis pluralē hēre expostulās oth. addit, ibiq; ceterę personę a tertijs per antefixa pronomina notantur.

אני פוקד	Ani poked, ego vir vel mulier visito.
אתה פוקד	Atta poked visitas qui vir es.
הוא פוקד	Hu pokedt visitat.
אנחנו פוקדים	Anachnu pokedim .i. nos visitamus masculi & foemine.
אתם פוקדים	Atē pokedim vos visitatē viri
פוקדים פוקדים	Pokedim vel pokede visitant hoc in statu absoluto, illud in regimine.

DE EIVS FORMATIONAE.

¶ Præsens singulare descendit a tertia præteriti, masculini generis per epenthesein vas cum holem mox post primam substantialem, vltimaq; cū zere scribitur, quod ex patha præteriti commutatum est.

¶ Præsens plurale, fit additione terminatiōis im perinde ac eius

F

פֶּקֻדָּה Pekuda, fiens visitata vel quæ visitata est.

פֶּקֻדוֹת Pekudoth fiens visitatæ, vel quæ visitatæ sūt

¶ Huiusmodi personę per pronomina discernunt, atq; per schu rek & cametz perficiuntur, Neq; aliter pluralē de se q̄ presens tē pus formant habentq; accentum in vltima.

DE FUTURO MASCVLINO.

FUTVRVM habet nomen **אֶתָן** ethan, cuius nominis literæ personas huius tēporis absoluūt, ita vt primam sequatur tertia, tertiam secunda. Siquidem aleph primam futuri personam perficit vtriusq; generis, hoc est, communis. Iod altera eius nominis litera, alteram personam sed tertiam, vtriusq; numeri, masculini generis, Taf secundam, masculini generis, vtriusq; numeri, obseruatis tamen finalibus terminationib; atq; item tertiam femininam, quā rem ex subiuncto exemplo facile animaduertere conceditur. Adde hoc q; vltima eius nominis litera primam perficit pluralem, vtriusq; generis vt patet. Atq; omnes accentum in vltima habent.

אֶפְקֹד Ephkod visitabo vir vel mulier.

אִפְקֹד Iphkod, visitabit vir.

אֶתְפְקֹד Tiphkod visitabis vir, vel mulier visitabit.

אֶנְפְקֹד Niphkod, visitabimus viri vel mulieres.

אִנְפְקֹד Iiphkedu visitabunt viri.

אֶתְנְפְקֹד Tiphkedu visitabitis viri

CANON. Prima persona futuri, vt diximus, per aleph cum se-
gol radici preposita conflat, & nonnūquā per epenthesim vaf
post alteram substantialem reperitur, & he in hac psona vtriusq;
nūeri paragogicon, vt. psal. 3. Ego dormiui & soporatus, quod
hebraice vertitur accubui & dormiā Et haud absq; mysterio vaf
cum he psal. 5. Adorabo in templo &c.

CANON secundus. Tertiam personam Iod cum hirik perfic-
cit, cum quo etiam sequenteis literę, nempe taf & num notantur
Tertia tamen pluralis atq; secūda masculini generis vaf schurek
sub secundam adsciscunt, vbi etiam perpetuo accentus manet.

CANON tertius. Prima persona vtriusq; numeri communis est
tam viris q; foeminis.

CANON quartus. Secunda persona masculini generis & tertia
foeminini est eadem, A qua dehinc secūda femini generis deducit
additione Iod.

CANON quintus. Aleph in futuro notat cū segol, sequētes vero
per hirik.

CANON sextus. Secūda & tertia pluraleis foeminini generis ea-
dem forma efferuntur. Atq; ultra singularem tertiam na addūt
vt in exemplis patebit.

DE FUTURO FOEMININO EXEMPLA.

יִשְׁכַּחֵן Ephkod visitabo foemina vel vir.

יִשְׁכַּחֵת Tiphkod visitabit foemina.

יִשְׁכַּחֵדִי tiphkedi visitabis foemina.

יִשְׁכַּחֵנּוּ Niphkod visitabim⁹ nos femine vʹ viri

יִשְׁכַּחֵדְנָה Tiphkodna visitabunt viri vel visitabitis
mulieres, cū accentu in penultima.

DE IMPERATIVO.

Imperatiuus quatrifariã pūctis notatur. Aut enim prima per patha & secunda holem, aut prima per cametz & secūda per holem, aut prima per scheua & secunda per holem, vt nostrum est exemplum, Aut prima per scheua & secunda per patha inspiratur, vt psal. z. postula a me &c. aut prima per scheua & secunda per patha quod frequentius in distictione, aut orationis termino fit. Necnon he paragogicon additur, tuncq; prima aut cametz, aut segol sonat, & vltima cametz Etenim si ei verbo cuius vltima patha, subnectitur he, prima tunc effertur per hirik.

EXEMPLA IMPERATIVI.

פיקוד פיקוד פיקוד
Pikod visita tu vir.

פיקודו פיקודו פיקודו
Pikedu visitate viri.

פיקודי פיקודי פיקודי
Pikedi visita mulier.

פיקודנה פיקודנה פיקודנה
Pekodna visitate mulieres.

CANON Imperatiuum perfectum manet, literis ethan a futuro abiectis, persona pluralis notatur in media per scheua, in prima per hirik, & in fine addijcitur vas schurek. vbi etiam est accentus

CANON secundus. Persona singularis foeminini generis in fine iod superaddit praeeunte hirik, id etiam in eius pehoal inuenitur hoc est, prima litera substantiali, Accentus a vltima.

CANON tertius. Pluralis psona foeminini generis a tertia singulari masculina deducitur, solo na, i, nun cum camez sequente he addito, accentus in penultima.

DE INFINITIVO.

NOTABIS Lector, Infinitiuū eadem ferme puncta postulare, quæ imperatiuus possidet, Nam voce penitus conueniunt, Nec mirum hoc, Quandoquidem illud ipsum & in latinis, & græcis vsuuenit, Illi enim amare iam infinitum actiuum, iam imperatiuum passiuū habent, hi τῦλαι aoristi primi infinitiuū in actiuis, imperatiuū in verbis medijs possident. Imo nonnunq̄ in eodem verbo apud græcos conueniunt vt λεγω in imperfecto habet ελεγον, & aoristo secundo item ελεγον. Non ergo mirabile si id & in hebraicis obtingat, vbi tamen iuxta sensus exigentiam alterum ab altero discernere dignoscereq̄ datur.

קִיֵּד עֵי פֶקֹד. i. visitare. Accentum retinet in vltima.

CANON. Gerundia hebræorum deriuantur ab infinitiua præpositis Beth, Caph, Lamed. Mem, literis, quæ singula singulis terminationib⁹ præponi possunt, complectunturq̄ hac dictione

בַּכֶּלֶם Bachlem qua memoriam huiusce rei Hebræi iuuat, Et quoniā participialia verba appellātur gerundia, factum, vt & ipsa more participiorum nonnunq̄ interpretentur Nam hebraica phrasis promiscue gerundijs vel participio infinitiua vel supinis vti solet.

בִּפְקֹד Biphkod in visitando.

כִּפְקֹד Chiphkod iuxta visitandum.

לִפְקֹד Liphkod ad visitandum.

מִפְקֹד Miphkod a vel de visitando.

CANON. Omnes literę Bachlem per hirik notantur atq̄ dage

ges admittunt. huius prima essentialis raphe habet, & accentus in ultima locum possidet.

DE VERBO PASSIVO.

e Odem nunc modo passivum eius conjugationis verbum tibi preponam, quod excepta significatione in pluribus cum activo conuenit, id quod tu facile obseruabis.

PRETERITVM PASSIVI VTRIUSQUE generis & numeri.

נִפְקַד

Niphkad visitatus est vel fuit, accentus in ultima.

נִפְקַדְתָּ

Niphkadta visitatus es vel fuisti, accentus in penultima.

נִפְקַדְתִּי

Niphkadti visitatus sum vel fui vir vel femina, accentus in penultima.

נִפְקַדְתֶּם

Niphkedu, visitati sunt vel fuerunt, viri vel mulieres accentus in ultima.

נִפְקַדְתֶּם

Niphkadtem, visitati estis vel fuistis, viri accentus in ultima.

נִפְקַדְנוּ

Niphkadnu, visitati sumus vel fuimus, viri vel mulieres, accentus in penultima.

נִפְקַדָּה

Niphkeda visitata est vel fuit, accentus in ultima.

נִפְקַדְתְּ

Niphkadte visitata es vel fuisti, accentus in penultima.

נִפְקַדְתֶּן

Niphkadten visitatae estis vel fuistis, accentus in penultima.

Animaduvertendū . hanc passiuū verbi personā fieri per additionem nun cum hirik. Nempe hæc litera est formatiua characteristicaq; passiuū verbi. Eius vero personæ reliquæ omnes puncta imitantur verbi actiuū, dempta pluralis nūeri tertia persona in qua patha in scheua veritur. Atq; tertia sceminina singularis numeri. Continet etiam passiuū easdā terminationes quas actiuū præteritum, Siquidem & terminationibus & accentu penitus conueniunt.

DE PRAESENTI PASSIVO
VTRIVSQUE GE-
NERIS, ET
NUME-
RI.

נִפְקָד	Niphkad visitatur ille, accētus in vltima
נִפְקָדִים	Niphkadim illi visitantur, accentus ī vl.
נִפְקָדָה	Niphkada illa visitatur accentus. in vlti.
נִפְקָדֶת	Niphkedeth illa visitatur, accentus ī pe.
נִפְקָדוּת	Niphkadoth illę visitantur, accēt ⁹ in vl.

נִפְקָדֶת Niphkedeth. Hæc persona, quæ regiminis est, utroq; segol inspiratur, atq; taf ex he sumptum est.

CANON Præsens a præterito formatur variando patha præteriti, in cametz, & accentus in vltima iacet, atq; omnibus modis conuenit cum actiuo, quod ad terminationes attinet.

FVTVRVM.

אָפּקֶד

Epaked visitabor vir vel femina.

אִפּקֶד

Iipaked visitabor vir

אָפּקֶדְתָּ

Tipaked visitaberis vir, vel foemina visitabitur.

אָפּקֶדְתֶּם

Nipaked visitabuntur viri vel mulieres

אִפּקֶדְתֶּם

Ipakedu visitabuntur viri

אָפּקֶדְתֶּם

Tipakedu, visitabimini viri.

FVTVRVM passiuum eisdem literis nempe ethan, formatur, atq; actiuū, cum quo etiam & motionibus & terminationibus atq; accentu per omnia conuenit. Prima eius substantialis dageš fata per cametz inspiratur, secūda vero per zere, Sed quando in fine additur he, tūc & vltia & penultima consonant per camez.

אָפּקֶדְתָּ

Epaked visitabor vir vel mulier.

אָפּקֶדְתֶּם

Tipaked visitabitur mulier.

אִפּקֶדְתֶּם

Tipakedi visitaberis mulier.

אָפּקֶדְתֶּם

Nipaked visitabūtur viri et mulieres.

אָפּקֶדְתֶּם

Tipakedna, visitabuntur et visitabimini mulieres, accentus in penultia.

DE IMPERATIVO.

Hoc non prætereundū imperatiuū primū p dagges augere, ob

G

defectum nun significantis passiuū Quemadmodum enim per ethan in futuro nun pellitur, in dagges sequentis literæ, ita & in imperatiuo per he cum hirik.

הִפְקַדְתָּ

Hipaked sis visitatus

הִפְקַדְתִּי

Hipakedu sitis visitati.

הִפְקַדְתְּ

Hipakedi sis visitata.

הִפְקַדְנָה

Hipakedna sitis visitatæ, accentus i pe.

DE INFINITIVO ET GERVNDIIS.

Conuenit infinitiui constitutio cum imperatiuo, perinde ac in actiuo, cui in formandis gerundijs literæ Bachlem præpositæ faciunt he abijcere, & si nōnunquā illud cum aleph inueniatur.

הִפְקַדְתִּי

Hipaked visitari, accentus in vltima.

¶ Hacenus coniugationis formam vnico exemplo q̄ potui & diligenter & clare præscripsi, ad instar cuius reliquæ coniugationes omneis inflectuntur, quod ad terminationes finales, genera, personas, & id genus alia spectat, Haud igit̄ cunctaberis, qui hanc formam q̄ accuratissime commendes memoriæ, Affixa vero verbis fere non aliter atq̄ nominibus appenduntur. Itaq̄ id ex nominum exemplo, tuo venaberis ingenio.

DE NUMERO HEBREORVM.

Tandem de numero nonnihil tibi cōmunicabo, quo & hac parte satis fiat studioso animo, Scias igitur Hebræos ferme per omnia hac in re cum græcis conuenire. Nempe & ipsi numerum significant singulis literis, ita vt aleph vnitatem, Beth dualitatem, & reliquæ sic continenter, quo ad decenarius perficiatur præcedentes literas semp vnitatem superēt, Tandē Iod apud Hebræos, vt ΙΩΤΩΣ Græcos decenarium constituit Sequentes semp decenariū significant & altera alteram in decem excellit vsq̄ ad millenarium

Q si decenarij & vnitatum literas composueris proueniet resul-
tabitq; cōpositus numerus, Id quod exemplum tibi sequens fas-
cillime commonstrabit.

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
100	90	80	70	60	50	40	30	20	
ק	צ	פ	ע	ס	א	מ	ל	כ	
700	600	500	400	300	200				
קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ
103	102	101	3000	2000	1000	800			
קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ	קכ
							12	11	
							יב	יא	

PERORATIO NOVENIANI AD LECTO-
REM, PRECIPVE LIPSENSEM.

Hæc huc vsq; in tuam gratiam, optime lector, et ipse ex magnis
auctoribus congeffi, & nonnihil forsan, quadam industria vel
de meo contuli, quo sanctam posthac Hebræorum linguam vt
omnium primam & Augustam quandam omnis & humanæ et
diuinæ sapientiæ dominā & venerari, et amare incipias, ad quod
breuitas præceptionū atq; item diluciditas te dubio procul ve-
hementer inhortabūtur. Nam spero me si nihil aliud, hoc saltem
consecutum, vt & scopum grammaticarum præceptionum &
perspicias, & dehinc CAPITONIS AC REVCHLINI
præceptiones acrius intuearis atq; diligentius obserues. Quod si

G ij

studium tibi meum non videam pudere, accingam me $\sigma\upsilon\upsilon$ $\theta\epsilon\omega$
ad non poenitenda & in græcis & hebraicis, Etenim, preter cæte
ra, Grāmaticam Mosche Kimchi, vt sic dicam, de verbo ad ver
bum (id quod te incipientem vehementer iuuabit, a me mag
na quidē cura, sed quā fœliciter alij censebunt, versam, breui tibi
exhibebo. Et R. CROCI BRITANNI, et in latinis et
græcis literis viri cœruditissimi ac præceptoris nostri, Tabellas
græcas non vulgaribus ornamentis & a me auctas, & emenda
tas, in lucem emittam. Etiam IO. CELLARIUS meus dies
atq; noctes cōmolitur, quo & tu in Hebraicis literis non parua
frugem facias. In græcis enim iam satis fœliciter hic plurimos plu
rimum $\epsilon\lambda\lambda\eta\nu\iota\varsigma\epsilon\iota\nu$, videt cum primis D. PETRUM MO
SELLANVM. iuuenem vtriusq; linguæ studijs tam laudatū
vt nihil mearū laudum indigeat, cuius eruditione in græcis & ip
si plusq; bienniū vsi sumus. Ad Cellarium reuertor, quo quæso
quis vnq; tam breui temporis curriculo plures eruditioresq; au
thores prælegit? q; tibi primū omnium Isagogicon suum a Ioāne
Reuchlino epigrāmate laudatum cōmendatūq; , Deinde Grā
maticam Mosche kimhi, & illud eruditissimū Capitonis de eadē
re opus, Postremo suas tabellas, sacras Hebræorum preculas,
Dauidis psalteriū, et alios accuratissime diligentissimeq; interpre
tat⁹ est. adde Genesim, Prouerbia Solomonis, libros de accētū
& orthographiæ ratione Capitonis, qui laborem etiā nū edis
tis commentariolis, & latinis & Hebraicis in Dauidicos psalmos
comprobabit. Etsi nebulones quidā perditissimi optimū virum
incessere non desinant, verū non ignoras noctuas lucē et Solem,
vt intueri nō possunt, ita semper odio habere. Illis, optime lector
ora vel ipse pro virtute & ingenio suo, vel ego si hanc camerinā
satis mouerint, dei benignitate ita pertundā vt latrare dehinc des
sinant. Tu vale fœlix & linguarū studia, quibus solis perfecta om
nibus numeris eruditio constat, linguarum studia dico quæ hic
tibi fœlicissime & Illustrissimi principis GEORGII SAXO
NVM ducis &c. ac toti⁹ Academiae atq; etiā grauissimi & san
ctissimi senatus beneficio et liberalitate vel $\alpha\mu\iota\sigma\theta\iota$ tradūtur, ama,
cōplectereq;. Vale iterum Lipsiæ ex edibus nostris, Anno a vir
gineo partu, M. D. xviii. 17. kalendas Ianuarias,

1519.

EIVSDEM PHILIPPI NOVENIANI Hassurtini Ode dicolos
distrophos altero versu heroico hexametro, altero Iambico dimetro. ad Ges
orgiū Salicetū Lipsicū discipulū suū vix dū puerileis annos egressum, mis
ræq; indolis, & summæ spei adolescentē, qua ei persuadere nititur, vt nulli
us rei in toto terrarū orbe admiratione vel desyderio capiatur, præterq; vir
tutis, & bonarū artū. cōprimis poetices. Siquidē omnia reliqua breui vt
orta sunt, ita occidunt & dispereunt, solū Christū Iesum & proximū ama
re nunq; cessat in bonis, immo & quæ hic se inchoat, in cœlis nobiscū per
manet Charitas, simul docta poetarū carmina celebri fama perpetuo culto
res suos atq; authores nobilitant.

Heus puer insipida miraris singula mente
Quæ Mundus ille continet.
Iam nunc diuicias, vulgi nunc quæris honores,
Et te voluptas allicit.
Atq; puer varias animum deflectis in artes
Stupens in illis plurima.
Non triujs aliter suspensus saepe viator,
Quo se reflectet, hæsitat.
Ah q̄ Tenarijs immersa est ipsa tenebris,
Humana vita perditæ.
Nec q̄ conueniat virtuti pectora nostra
Dedisse nouit, cœliti.
Cum tamen in Christum αγαπη. sanctissima virtus,
Et proximum benignitas.
Et quoq; præclaræ, diuinæ Pallados, artes,
Sacrata vatū carmina,
Omnia, quæ fluxum reputatur magna per Orbem
Quæ vulgus eligit sibi.
Tam superant q̄ Nysæo quæ in littore lectæ,
Gemmæ præbunt cæteris.
Et q̄ Phœbæa vincuntur lampade stellæ,
Quæ nocte fulgent roscida.
Et q̄ perpetuis maior stat gloria rebus,
Quam quæ caducæ concidunt,
Ergo quid insana miraris singula mente,
Mortalium negocia?
Quidnam sceptrigero pallefcis culmine Regum?
Nil reris illis clarius,

Tartareas non Rhomulei subiere tyranni
 Sedes maligni daemoneſ?
 Qui tamen ampliugum victricia ſigna per Orbem
 Tulere rerum principes.
 Non Generum Cereris adierunt morte cruenta?
 Sauoꝝ læſi vulnere?
 Hoc tibi Pellæus iuuenis, qui præfuit Orbi,
 Hoc Cæſar indicat tibi.
 Hoc quoꝝ Pompeius, qui te Fortuna timendam
 Fœlicitati æquauerat.
 Quiꝝ ſuo Cretam. Cilices, Græcoſꝝ potentes
 Bello breui perdomuit.
 Quattuor imponens pendentis partibus orbis
 Trophæa ꝑ̄ clariffima.
 Deſine nunc dubiæ ſuſpicere, Regia, ſortis
 Sceptra, in manu verſantia.
 Deſine nunc luxum, lætali plœnacꝝ felle,
 Amare Mundi gaudia.
 Dulcia permifto prætendunt mella veneno,
 Et morte trifti pernecant.
 Deſine diuicias nimium mirarier amplas
 Fortuna quas diſtribuit.
 Hæc modo prælargæ donat bona munera palma,
 Regem vel audet fingere.
 Et dehinc, penuria, ſublatur in Tartara mittit.
 Ignobili deſiciens.
 Cuncta Lycaonia quæ conſpicias ipſe ſub arcio
 Mutantur hæc ſic omnia.
 Sola ſed, ex certo diuorum munere, virtus,
 Durat per omne ſæculum.
 Atꝝ poetarum, diuina, carmina, lege,
 Durant per omne ſæculum.
 Hæc cole, ſi nitida gaudes clareſcere fama,
 Viues per omne ſæculum.

τέλος. Δοξα Χριſτω εις τουσ αιωνασ των αιωνων. αμην.

VALENTINVS SCHVMANNVS LIPSIAE
STANNISCRIBA LEC-
TORI. SA.

¶ Candide lector, primū omnium te facimus certiolem, accentus græcis huic, vt mihi & plariscq; videtur, eruditissimo libello insertis nos plurimas ob causas non adscripsisse, etsi PHILIPPVS NOVENIANVS iuuenis præter cætera, artiū & philosophiæ magister nobis perbelle præscripserat, ob id rogatum te volumus quo boni consulas, Non enim tam male cū græcis literis Philippus meus in graciā redijt, vt nesciat, quibus dictiones accentib⁹ modulandæ sint. Etiā spondem⁹ breui nos edituros literarū, quibus græca imprimi possunt, specimen quoddā, & posthac omnia quantum fieri poterit, tibi politissima duros, emissurosq;. Ceterū rogauimus ipsum innumeris etiamnū negotijs distractum vt transcursum perspiceret, in quibus ab operarijs nostris inter excudendū esset aberratū. qui eiusmodi quæ sequuntur, annotauit.

¶ In inscriptione legendum, omnibus Hebraicarū literarum studiosis, tam vtile q̄ necessarium.

- A ij in facie tamen lege pro tamem
A ij in dorso Maximilianus pro Maxilimianus.
A ij lege, tum præcipue Lipsensium vtilitatem.
A iij in facie folij communicauit pro comuincauit. eodem loco. Beneuolentiam lege pro beniuolentiam & pro debeant, debent.
B ij in facie pro quæ lege quæ
B ij in dorso pro liguæ lege linguæ
B iij in facie pro pathum lege patha
C ij in dorso pro p t r coniunctim ptr
D ij in dorso pro lodobar lege ledobar
D ij pro medarbor lege medobar
D iij. in facie pro Lizedokah lege litzdo kah & eodem filio iterum. item eodem folio eademq; facie pro Mizedakoth mitzdakoth lege
E i in dorso pro doboram lege deboram. eodem folio pro dobarchem debarchem sic pro dobaraf deboraf & pro antecedete lege antecedente
E iij habes Torotheca. i. leges. adde adhuc tuæ o viri.
E iij in dorso. in canone generali pro secunda lege prima & pro pake du pakedu & pro pekada, pakeda. & f iij. pro pehoal lege pehapoal.
Cætera tu pro ingenij tui dexteritate emendabis

Lipsiæ excussit diligentissimus stanniscrivarum Valentinus Schumannus. cuius opera fit vt hic græca & latina (ac breui, vt speramus, hebraica) cultissime imprimantur.

Anno a virgineo partu.

M. D. XX.

VI kalen, Februarijs.

STANDARD LAW
T. 1. 1. 1.

...in hoc ...
...et ...
...quod ...
...sicut ...
...etiam ...
...quoniam ...
...propterea ...
...ideo ...
...ergo ...
...quod ...
...quia ...
...quoniam ...
...propterea ...
...ideo ...
...ergo ...

...in hoc ...
...et ...

- A. in hoc ...
- B. in hoc ...
- C. in hoc ...
- D. in hoc ...
- E. in hoc ...
- F. in hoc ...
- G. in hoc ...
- H. in hoc ...
- I. in hoc ...
- J. in hoc ...
- K. in hoc ...
- L. in hoc ...
- M. in hoc ...
- N. in hoc ...
- O. in hoc ...
- P. in hoc ...
- Q. in hoc ...
- R. in hoc ...
- S. in hoc ...
- T. in hoc ...
- U. in hoc ...
- V. in hoc ...
- W. in hoc ...
- X. in hoc ...
- Y. in hoc ...
- Z. in hoc ...

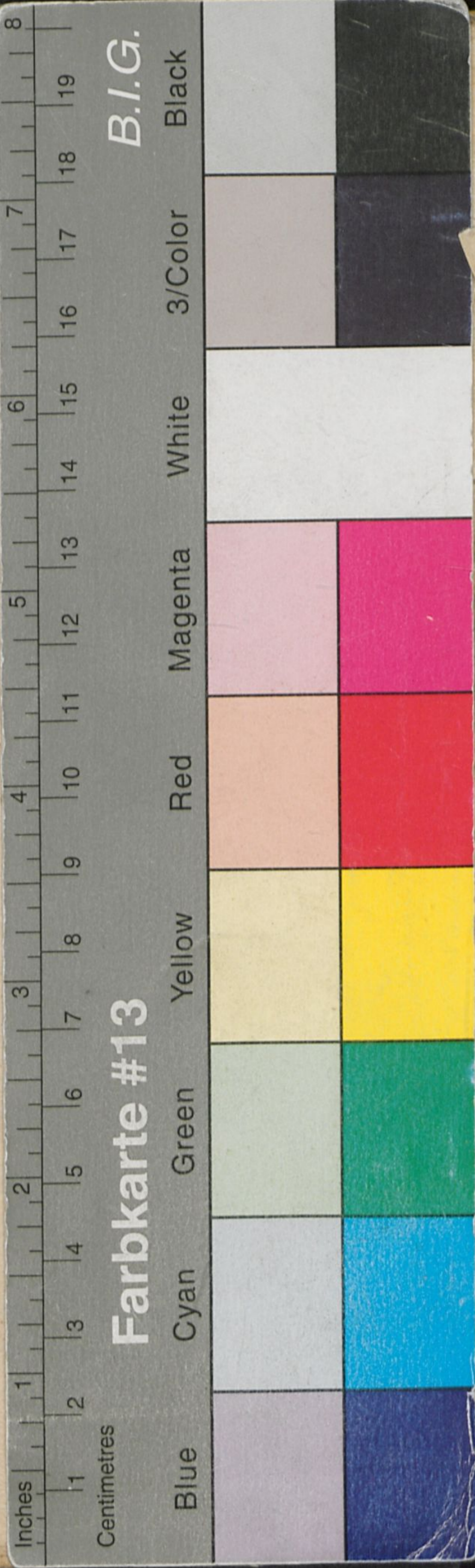
...in hoc ...
...et ...
...quod ...
...sicut ...
...etiam ...
...quoniam ...
...propterea ...
...ideo ...
...ergo ...
...quod ...
...quia ...
...quoniam ...
...propterea ...
...ideo ...
...ergo ...

Be 416

(8221 7146)

e. 3, 4

B.I.G.

Farbkarte #13

ELEMĒ

TALE HEBRAICVM IN QVO
PRAETER CAETERA EIVS LIN
guę rudimēta, declinationes/ & verborū cō
iugationes habent, om̄ibus Hebraicarū lite
rarū studiosis non tam vtile, q̄ necessarium,
PHILIPPO Noueniano Hassfurtino au
thore.

LIBRARIJ AD LECTOREM

Optime Lector, hæc sunt sanctæ liguę ini
cia, quib⁹ diuus ille Hieronym⁹ magnū my
steriorū dei sacramentū inesse censet, nihilque
his diuini⁹ neq; aliquid dulci⁹ arbitratur, hæc
ergo lege, eme, Atq; his frueri, futurus &
doctus, & foelix.

Godtsdank zu Leipzig.
1520.
M. D. XX.

*Dr. Poppke
Oberbiblioth.
Cellew.
1905.*

